

Passie van de Stiermen

Sapientie immarcescibilis auius inextinguibile exardat lumen cuiusq; infinitus est et thesaurus omnium habens uigorem et uirtutis altissimi dispen-
sue immensitatis ecclesie regimien pia dispensatione commisit et nec debilitatis oculo ingrum imposuit aplice seruitutis ut in Petri specula posita tuncqua de superi-
eandem auius initium uecessaria est et disipline concupiscentia per frangendi sapientiam diuini eductantur eloquii resce tentes inuitum quid pro inderpau-
conueniat fidelui quorslibet et propiamus attentius et qualiter a fidelibus ipis profugiatu ignorancie tenebris illi post supereminentia sumi opifias notor-
eo ad querendum ipius sapientia et uirtutis altissimi dispen-
dilatur prosperitas nec nouissimam adiutur per aplice seruitutis propensius exatenuis. Sane pro patre dilecti filioz. Nobilibz uiri Johanne
Scabinor et Communitatis Opido Leodienis Leodien dicit nobis nuper exhibita pectio conatit qd licet in Ducatu Brabunae et alijs dominijs ipius d-
parentis et dominijs multis famosis et insignia loca populo reano et fecit copia admodu opulenta exstarent nullas tamen in illis locis esse notari in quibz
litterar. impetrare subuenire uel in uicinis uicibus degenere abent scientie humidi in eis fere tantis inueniuntur. Quid proficiat quod de temporal-
reor. necessitatibz comit ut et in uirtutis altissimi dispen-
munus considerantes attente et reano et fecit copia admodu opulenta exstarent nullas tamen in illis locis esse notari in quibz
dyadema illi qui sanctar. eor. dem sitant acquirere inuenerunt oportunitas comodis et auiduibus comodis subuentionis presidium officiauer imp-
exercentes filii et alijs in uirtutis altissimi dispen-
et alijs necessitatibz officium. Nuper de reano et fecit copia admodu opulenta exstarent nullas tamen in illis locis esse notari in quibz
providere necesse qd Reo tot. uirtutis altissimi dispen-
coactionem et emendatione ac tunc dea preposito Decano Scolar. Capitano Burgumag. teos Scabinos et Communitate committere uel diuisim in eor-
humidi a se penitus abdicare et in Reo totum ipm planarie transferre singulis quoq; de reoribz. Nuper de reano et fecit copia admodu opulenta exstarent nullas tamen in illis locis esse notari in quibz
uoluntatis libito deportant. Nuper de reano et fecit copia admodu opulenta exstarent nullas tamen in illis locis esse notari in quibz
de reor. et Scolaribz super. Nuper de reano et fecit copia admodu opulenta exstarent nullas tamen in illis locis esse notari in quibz
Scolar. Capitulo Burgumag. teos Scabinos et Communitate committere uel diuisim in eor-
de benignitate aplice dignauemur. Flos igitur qui relatione fidi post et informationem diligentem super habilitate loca et alijs arat. tantis premi-
cessariar. ubertate refectum et alijs pro humidi studio locum aptum didicimus pium meritorumq; eor. dem duas prepositi Decani Scolar.
ad dei laudem et gloriam haurire possint singuli uiri consilij maturitate perspicui uirtutum et degnatum ornatibus redimta succedant plurimu con-
ordinamus qd amodo in die to Opido generale in finalitate qualibet preter qua in Theologia sit studium illudq; perpetuis futuris temporibus
singulis libertatibus immunitatibus et indulgentijs quibuslibet de reoribz. Nuper de reano et fecit copia admodu opulenta exstarent nullas tamen in illis locis esse notari in quibz
gaudent pariter et utantur singuli uero qui auius felicitate consumam in ea finalitate qua huiusmodi inueter. studio beaurum obtinere meruerunt
largiri per ipor. ubi doc. reor. Nuper de reano et fecit copia admodu opulenta exstarent nullas tamen in illis locis esse notari in quibz
ut ab illis si seruatis consuetudine et modis super talibus in die tis studijs generalibus obseruari solas ad hoc extiterint ydonei sufficientesq; u-
illos adepti fuerint absq; ulterioribus ab eis habendis examine et approbatione in ipsa finalitate qua licentiam et honorem attigerint in eisden
et negotior. cognitio atq; deasio de reor. Nuper de reano et fecit copia admodu opulenta exstarent nullas tamen in illis locis esse notari in quibz
studij in eodem Opido quem die tum Scolar. tam per primum Quinquennium esset et optine Annus singulis ubi uirta conflictationem p-
Scolar. Capitulum Burgumag. teos Scabinos et Communitatem prefatos aut aliquem ex eis ipor. ue Officiales pertineret omnium
Scabinis Communitati et Officialibus et alijs quibuscunq; de causis et negotijs huiusmodi cognoscendi siue illa dicendi aut membra et seru-
puniendi seu aliquam in eos superioritatem uel uirtutis altissimi dispen-
Annum a dat presentium computandum. Dne et Prepositi Decani Scolar. Capitulum et Burgumag. tei Scabinos et Communitatem
de uirtutis altissimi dispen-
et uirtutis altissimi dispen-
hominijs locat hanc paginam nec consuetudinis ordinationis et uoluntatis infingere uel ei ausu temerario contraire. Siquis aut
se nouerit incursurum. Dat. Rome apud Sane to sapos. tolos

curfu

Rome

арид

Sanctosapofolos

5

Passie van de Stemmen

*De Alamire Foundation staat
onder de Hoge Bescherming van
Hare Majesteit Koningin Mathilde van België*

1425, een meerstemmig begin De klinkende wereld van de vroege vijftiende eeuw

	Woord vooraf	2
3/02	Sollazzo Ensemble	5
25/04	Huelgas Ensemble	17
26/04	Le Miroir de Musique	29
30/04	Cappella Pratensis	41
3/05	Zefiro Torna	49
10/05	The Tallis Scholars	61
	Partners	71
	Praktische informatie	72

Woord vooraf

Beste luisteraar,

In 2025 viert KU Leuven haar 600ste verjaardag — een bijzonder jubileumjaar dat ook de Alamire Foundation luister bijzet. Deze editie van het oudemuziekfestival *Passie van de Stemmen* staat dit jaar daarom volledig in het teken van de vijftiende eeuw. Met een focus op de muziek die zo'n zes eeuwen geleden rond en binnen de muren van de Leuvense universiteit weerklonk, waar het fundament werd gelegd van een intellectuele traditie die tot op vandaag voortleeft. *Passie van de Stemmen* legt zo niet alleen de focus op de rijke academische geschiedenis van de universiteit, maar legt eveneens de diepgewortelde band met cultuur en muziek bloot.

Op 3 februari geeft het Sollazzo Ensemble het startschot van een jaar vol festiviteiten: met niet minder dan 20 musici op de Bühne brengen ze het bruisende artistieke leven van de eerste decennia van de vijftiende eeuw opnieuw tot leven in het prachtige gotische kader van de Sint-Pieterskerk. Ter voorbereiding van deze gloednieuwe productie was het ensemble gedurende twee weken in residentie in het Huis van de Polyfonie. De concertavond wordt live uitgezonden op Klara, voorafgegaan door een diepgaande voorstelling van de culturele programmatie van 600 jaar KU Leuven aan de hand van interviews met enkele hoofdrolspelers in het veld. Van 25 april tot 10 mei zetten we de muzikale reis naar het ontstaan van de Leuvense universiteit verder. Op het programma staan gerenommeerde componisten als Guillaume Du Fay en Gilles Binchois, maar ook minder bekend repertoire als het werk van Johannes de Lymburgia, dat we in deze brochure extra in de verf zetten met een tekst van Baptiste Romain.

600 jaar KU Leuven betekent eveneens zes eeuwen aan kennis, cultuur, geschiedenis, onderzoek en innovatie. Net zoals de Franco-Vlaamse polyfonisten begin 1400 op de drempel van een nieuw muzikaal tijdperk stonden, zo ook vormen vernieuwing en technologie meer dan ooit een essentieel onderdeel van onze samenleving. Al sinds de opstart van het festival in 2009 is *Passie van de Stemmen* het platform bij uitstek om de historische uitvoeringspraktijk te verbinden met het onderzoek dat de Alamire Foundation

voert naar het muzikale erfgoed uit de Lage Landen, en de resultaten vervolgens te delen met het brede publiek.

Ook naast het podium zet de Alamire Foundation in op de relatie tussen de stemmen uit het verleden en de vertaalslag naar het publiek vandaag, waarbij erfgoed en innovatie hand in hand gaan, waar klank en kennis elkaar inspireren en versterken. Zo lanceerden we recent *Leuven Chansonnier in Perspective*, een reeks van 50 micro-docu's op alamire.tv die naar aanleiding van 600 jaar KU Leuven zullen uitmonden in een hoogtechnologische, innovatieve presentatie van het middeleeuwse liedboekje in de tentoonstelling *Kennis in Zicht* in Museum M. Dit alles kadert binnen het FWO/Strategisch Basisonderzoeksproject *New Perspectives on Medieval and Renaissance Courty Song*, dat de Alamire Foundation heeft opgezet in samenwerking met de universiteiten van Antwerpen, Leiden en Leuven. De voorbereidingen en labo-sessies voor deze opstelling brengen de Foundation voor akoestisch onderzoek naar het paleis van Margaretha van Oostenrijk in Mechelen, het Monastère royale de Brou in Bourg-en-Bresse en de palazzi ducali van Mantova en Urbino.

Intussen reizen we tijdens *Passie van de Stemmen* door een kruisbestuiving van de Franco-Vlaamse pioniers uit de vroege vijftiende eeuw en de Franse, Italiaanse en Engelse compositiekunst. Verwacht u aan een inspirerend klankenbad van polyfone parels en gregoriaanse gezangen die ook zes eeuwen na hun creatie meer dan ooit hun relevantie bewijzen. We zijn bijzonder verheugd om ook dit jaar de top van de oudemuziekwereld uit binnen- en buitenland te mogen ontvangen.

Graag dank ik onze partners 30CC, de Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten, de Sint-Pieterskerk en de Abdij van Park voor de bijzonder goede samenwerking. De steun van KU Leuven, Stad Leuven en de Vlaamse Gemeenschap wordt eveneens uitermate gewaardeerd. En tot slot, dank aan alle medewerkers, vrijwilligers, bestuurders, vrienden van het Leuven Chansonnier Fonds, aan de gedreven musici, en aan u, ons gewaardeerde publiek.

Bart Demuyt
Algemeen directeur Alamire Foundation
Curator *Passie van de Stemmen*

3/o2

Sollazzo Ensemble

Sint-Pieterskerk, 20.00 u
Concert

1425 - Meesterlijk Meerstemmig
Openingsconcert 600 jaar KU Leuven

La Flamboyance

Geleerde muziek uit de vijftiende eeuw

De flamboyante vijftiende-eeuwse gotiek is in onze steden nog volop aanwezig, herkenbaar aan haar rijke buitendecoraties en vlamvormige ornamenten. Ze is in opmars wanneer op 9 december 1425 de Leuvense universiteit wordt gesticht en bereikt een onmiskenbaar hoogtepunt bij de bouw van het Leuvense stadhuis vanaf 1448. Op dat moment beschikt Leuven al tien jaar over een stadstrompetter en twee pijpers, stadsmusici die tweemaal per dag speelden op de trappen van het gloednieuwe stadhuis.

Het concert van vandaag verkent repertoire dat anno 1425 in en rond de jonge Leuvense universiteit kan hebben geklonken. In dat jaar wordt in Padua, de op één na oudste universiteitsstad van Europa, de laatste hand gelegd aan een uitzonderlijke bron voor de muziek van de vroege vijftiende eeuw, het handschrift Bologna Q15. Deze codex bevat een schat aan Franco-Vlaamse polyfonie. Dankzij een mooie speling van het lot bleef in deze bron een vierstemmig *Credo* bewaard, de enig bekende compositie van de enigmatische componist Lovanio. Op basis van zijn naam wordt vermoed dat hij uit Leuven afkomstig was.

Uit dezelfde codex horen we een selectie motetten. Het motet is vanaf zijn oorsprong een ‘intellectueel’ genre dat een eerste bloei kent in de milieus van de Parijse kathedraal en universiteit. Hoewel het motet vaak een liturgische functie had, was het genre geregeld ook een vehikel voor politieke en diplomatieke commentaren: zo betreurt Tapissiers motet *Eya dulcis* het Westers Schisma, dat pas na zijn dood zou worden beëindigd.

Citaten, sacramenten en *balls of fire*

De vijftiende eeuw kent een hernieuwde bloei aan seculiere polyfonie in het Frans, Italiaans en zelfs in het Nederlands. Het programma bevat een representatieve selectie aan Franse chansons van meesters in het genre als Guillaume Du Fay en Gilles Binchois. In de

tussenliggende generatie vinden we de minder bekende Johannes Pullois, die zich niet onbetuigd liet in het Franse chanson en één van de eersten was om Nederlandse teksten polyfoon te zetten. Dat hij eveneens thuis was in het motet, blijkt uit zijn vierstemmige *Flos de spina*, waarvan de tekst refereert aan gezangen voor Maria en Kerstmis.

Citaatgewijs laat Sollazzo Ensemble ons alle hoeken van de kamer zien in *Globus igneus*, gezongen op de muziek van Pullois’ *Pour prison*. In deze compositie citeert Pullois uit het gelijknamige chanson van Gilles Binchois. De Latijnse tekst “Globus igneus” werd gebruikt in een bewerking (contrafact) van een ander Pullois-chanson en is afkomstig uit een gregoriaans gezang ter ere van Martinus van Tours: “Dum sacramenta offerret beatus Martinus globus igneus apparuit super caput eius” (Toen Sint-Maarten de sacramenten aanbood, verscheen er een vuurbal boven zijn hoofd). *Great balls of fire* dus, en een kleine citatenpuzzel waar middeleeuwse wetenschappers vast van hadden gesmuld.

Pieter Mannaerts

3/02

Sint-Pieterskerk
20.00 u

Live-uitzending op Klara, 17.00 u - 22.00 u

Sollazzo Ensemble

Roberta Diamond sopraan
Alice Focroulle sopraan
Carine Tinney sopraan
Ivana Ivanovic mezzo
Ariane Le Fournis mezzo
Andres Montilla Acurero tenor
Jonatan Alvarado tenor
Lior Leibovici tenor
Mara Winter traverso
Timea Nagy blokfluit
Lambert Colson cornetto
Adrien Reboisson schalmei, dulciaan
Rémi Lécorché trompet, trombone
Natalie Carducci vedel
Filipa Meneses vedel
Floris de Rycker luit, citer
Ori Harmelin luit
Christoph Sommer luit
Roger Helou organetto
Anna Danilevskaia vedel,
artistieke leiding

Sollazzo Ensemble brengt musici met een grote interesse in muziek uit de late middeleeuwen en vroege renaissance samen. Het ensemble werd in 2014 opgericht door Anna Danilevskaia en plukt de vruchten van de diverse muzikale achtergronden van zijn leden, die niet alleen werkzaam zijn in de oude muziek, maar ook in moderne klassieke muziek, volksmuziek en jazz. Het ensemble wordt geprezen om zijn zeer expressieve uitvoeringen en vertrouwt op historische repertoires en geïnformeerde uitvoeringscriteria om gevoelens over te brengen die ze persoonlijk hebben ervaren of om uitspraken te doen die voor hen een betekenis hebben.

Sinds 2014 heeft Sollazzo vele prestigieuze competities en prijzen gewonnen, waaronder de York Early Music Competition, en zijn ze ontvangers van de NCEM Prize en Cambridge Early Music Prize. Sinds zijn cd-debuut *Parle qui veut - Moralizing songs in the Middle Ages* heeft het ensemble verschillende opnames uitgebracht gewijd aan repertoires die reiken van de dertiende tot de vijftiende eeuw. Ze kregen onderscheidingen als de Diapason d'Or, Disc of the Year van The Art Desks, Editor's Choice van Gramophone, Critic's Choice van De Standaard, CD of Choice van BBC Magazine, evenals de Diapason d'Or de l'Année voor de jaren 2017 en 2021. Het Sollazzo Ensemble verzorgde in opdracht van de Alamire Foundation de wereldpremière van het Leuven Chansonnier in The Morgan Library & Museum (New York, VS) en maakte de integrale cd-opname van het liedboekje op het label Passacaille. Sollazzo leidt een actief concertschema, met optredens in heel Europa, de VS en Azië. Voor de totstandkoming van deze gloednieuwe productie was Sollazzo Ensemble in residentie in het Huis van de Polyfonie.

www.sollazzoensemble.net

1425 - Meesterlijk Meerstemmig

Eya dulcis / Vale placens
Johannes Tapissier (c. 1370-c. 1410)

Près du soloil
Matteo da Perugia (fl. 1400-16)

Una panthera
Johannes Ciconia (c. 1370-1412)

Amis ton dous vis / Molendinium de Paris / Die molen
van Pariis
Pierre de Moulins (14de eeuw)

Amours merchi
**Arr. naar Gilles Binchois (c. 1400-1460) volgens het
Bayeux Manuscript**

Pour une fois et pour toute ma vie
Richard de Bellengues dit Cardot (c. 1380-1470)

Je ne vis onques la pareille (instrumentaal)
Gilles Binchois

Je veulx chanter
Guillaume Du Fay (1397-1474)

Aurora vultu pulchrior / Ave virginum flos (instrumentaal)
Anoniem, Codex Torino J.II.9

Venite adoremus dominum / Salve sancta eterna trinitas
Johannes Carmen (fl. 1400-20)

Flos de spina
Johannes Pullois (?-1478)

Gloria

Gilles Binchois

Credo

Lovanio (fl. 1420)

O sancte Sebastiane / O martyr Sebastiane / O quam
mira

Guillaume Du Fay

Globus igneus, cantasi come Pour prison

Johannes Pullois

Eya dulcis / Vale placens

Triplum

Eya dulcis adque vernans rosa,
virgo placens puella formosa,
Dei mater valde gloriosa,
spira preces voce clamorosa.

O spes nostra, multum indigemus,
plorat Roma omnis nos rigemus;
"Tolle scisma!" ad te dirigimus,
corda laudes tibi porrigimus.

Nunc lilium alti regiminis,
pressum telis multi gravaminis,
te postulat, uber subaminis,
sis lilio rosa solaminis.

Salus nostra, nunc est mali hora,
populorum fletus rigant ora;
nostris pacem periodis rora,
quod pro tuis semper clementiora.

Motetus

Vale placens peroratrix,
salve decens imperatrix,
gaude potens imperatrix
virtutis et glorie.

Semper dum oras impetras,
semper cum preces perpetras
polosque Deum penetras
tue vi theorie;

cum Josue facis stare.
Phebum Dyanam restare,
Thiphon vales impetrare
sacrum cum muneribus.

Electorum est orare tuum
Deo imperare,
gloriamque pacem dare
angelis ac hominibus.

Près du soloil

Près du soloil deduisant s'ésbanoye
d'eulx ententis un redoubté fauchon,
sur la rivière plus riche que soye
de maint oisiaulx d'une et d'autre façon;
close est d'un beaux rosier de par viron
dont s'il ne sont bien preux, jeune et veglarde
Meschant cely que le fauchon regarde!

Chescun se doubte et ne scet que fer' doye
fors que d'esmay trayre do lo sayson,
sans plus tout prest en l'eure si s'employe.
Pluseurs aultres ayent ver les buisson;
aucun demeure, aucun y torneron,
simple de cuer sans chault de faire garde,
Meschant cely que le fauchon regarde!

Ach, mooie en bloeiende roos,
bevallige maagd, mooi meisje,
roemvolle moeder van God,
bid met uw welluidende stem.

O, onze hoop, wij hebben aan veel gebrek,
heel Rome huilt, wij zijn verstijfd,
wij richten ons tot u: "Neem het schisma weg!"
Wij heffen onze harten tot uw lof.

Nu vraagt de lelie van het hoge rijk,
terneergedrukt door de wapens van een zwaar
drukkende last, u, milde vrouwe van bijstand:
wees voor de lelie een troostrijke roos.

Onze redster, nu is het uur van het kwaad,
de tranen van de volkeren bevochtigen hun gezicht,
laat dauw neerdalen over onze tijd,
omdat u voor uw mensen altijd milder bent.

Wees gegroet, lieve voorbidster,
wees gegroet, bevallige gebiedster,
wees verheugd, machtige gebiedster
over kracht en heerlijkheid.

Altijd wanneer u bidt, wordt u gegeven,
altijd wanneer u gebeden zendt
in de hemel, dringt u door tot God,
door de kracht van uw contemplatie.

Zoals u Jozua weet te stoppen,
kunt u ook de zon en de maan laten stilstaan,
en kunt u van Typhon een heilige maken,
met uw opdrachten.

Uitverkorenen kunnen bidden,
u kunt God opdracht geven,
en eer en vrede schenken
aan engelen en mensen.

Dicht bij de aangename zon amuseert een
gevreemde valk zich, vol aandacht voor de
rivieroever die rijk is aan diverse vogels.
Die oever wordt omgeven door een mooie
rozentuin, helemaal rondom, waar,
als ze niet dapper zijn, jong en oplettend,
de vogel waarop de valk zijn blik richt, pech heeft.

Ieder is bang en weet niet wat te doen,
anders dan vol angst meteen te vertrekken,
en probeert dat direct.
Sommige vogels vliegen naar het struikgewas,
er is er een die blijft en sommige vliegen rond;
onnozelaars, die zich niet bekommeren om oplettendheid.
Wee degene op wie de valk zijn blik richt.

Una panthera

Una panthera in compagna de Marte
candido Jove d'un sereno adomo
constante e l'arme chi la guarda intorno
questa gubema la citta Lucana.

Consoa dolcezza el cielo dispena e dona
secondo el merita, iusta corona
dando a ciascun mortal che ne sia degno
triumpho gloria e parte in questo regno.

Een panter, met Mars als gezel,
en Jupiter, smetteloos wit, met schitterende blik,
wie haar nabij ziet is waakzaam en beducht:
deze panter heerst over de stad Lucca.

Zachtmoedig beschaaft zij de hemel en schenkt,
naar verdienste, terechte krans;
elk mens, waard 't geschenk,
krijgt glorie en roem, zijn deel in dit hemelrijk.

Amis ton dous vis / Molendinium de Paris / Die molen van Pariis

Amis ton dous vis reioye.
Soulas ne bien au cuer n'avray
en ta absence doulour yert moye
amis ton dous vis reioye.

Pour ce te pro, si ne te voye
remente moy saches de vray
amis ton dous vis reioye
soulas ne bien au cuer n'avray.

Lieve vriend, als ik jouw lieve gezicht zie, word ik blij.
Ik voel blijdschap noch welzijn in mijn hart
in jouw afwezigheid; smart is mijn deel,
lieve vriend, als ik jouw gezicht niet zie.

Daarom bid ik je, als ik je niet zie,
denk dan aan mij, wees ervan overtuigd dat ik,
zolang ik jouw lieve gezicht niet zie,
verlichting noch vreugde voel in mijn hart.

Amours merchi

Amours merchi de trestout mon pooir
tant que je puis quant il ma fait choisir
à tres douchement et tout a mon voloir
agatie m'a un tres riche plaisir.
C'est cune fois que j'en ay souvenir,
le cuer de moy devient tout joieux
prendre ne puis nul espoir doloieux
si richement l'ay choisi a mon gré;
et par amours que le m'a comandé.

Et puis qu'amors veult
mon cuer es mon veir
d'estre loial et de bien obeir
ce le pars que tant de biens puis avoir
que par rayson il me doit bien souffir.
Convent d'onques pouraige de fallir
que debeir ne fuisse bien songneux,
de plus doulce ne puis estre amoureux
que de celuy qui ne suis donne;
et par amours que le m'a comandé.

Ik dank Amor, met alles in mij, zolang ik kan,
want Amor heeft mij een zeer aangename keuze laten maken,
geheel naar mijn wens,
en heeft me een groot genoegen gedaan.
Telkens als ik daaraan denk,
is mijn hart vervuld van vreugde;
ik kan niet te maken krijgen met hoop vol smart,
want ik heb echt zelf en naar mijn zin gekozen;
bovendien deed Amor mij de aanbeveling.

En nu Amor mijn hart ertoe
wil aanzetten trouw te zijn
en gehoorzaam aan de vrouw
van wie ik zoveel moois kan krijgen,
moet mijn hart dit terecht aanvaarden.
Hoe zou ik nalatig kunnen zijn,
hoe zou ik niet mijn best kunnen doen te gehoorzamen?
Ik kan niet verliefd zijn op een lievere dame
dan op de dame aan wie ik mezelf heb geschonken;
bovendien deed Amor mij de aanbeveling.

Pour une fois et pour toute ma vie

Pour une fois et pour toute ma vie
je vous choysi pour ma dame et maistresse
de vous servir loyaument fais promesse
malgré tous ceux qui en avrant envye

Vo doulx maintieng par regart mon cuer lie
a vous amer pour mainternir liesse
pour une fois...

Si vous suppli que de vostre partie
me retenés si seray en l'adresse
de recevoir de tous biens a largesse
ou autrement joye est de moy partie
pour une fois....

Voor eens en voor altijd
heb ik u gekozen als mijn vrouw en meesteres
ik doe loyaal gelofte u te dienen
spijt van wie 't benijdt.

Uw zoete houding bindt mijn hart met een blik
om u lief te hebben en deze vreugde te behouden
voor eens...

Ik smEEK u dat u van mijn kant mij aanziet;
ik zal op de goede weg zijn
om overvloed aan goederen te ontvangen
of anders zal de vreugde mijn deel zijn
voor eens...

Je veulx chanter

Je veulx chanter de cuer joyeux
en ce mois de may gracieux
Hault et cler, quoy que nul en die
Amours le vuet; n'y contredit
nesun qui soyt vray amoureux
De tout mon cuer seray sogneux
Ens ou despit des envieux
De bien servir ma douce amye

Je veulx...

Ik wil zingen met een vreugdevol hart
in deze mooie maand mei,
hoog en helder, wat iemand er ook over zegt;
de liefde wenst het, noch zal iemand tegenspreken
die een ware minnaar is.
Met heel mijn hart zal ik voorzichtig zijn,
hoewel omringd door de wrok van jaloerse mannen,
om mijn lieve dame goed te dienen.

Ik wil zingen...

Je l'ay choisie, si m'aït dieux,
N'y a pareille soubz les cieux
A mon avis, ne plus polie
Ne sauroir on jusqu'a Paymie
Trouver qui me pleusist mieux.

Je veulx...

Ik koos haar, moge God mij bijstaan,
en ze heeft geen gelijke onder de hemelen
naar mijn mening, noch beleefder,
zou je kunnen vinden tot in het Verre Oosten
die mij beter zou kunnen behagen.

Ik wil zingen...

Venite adoremus dominum / Salve sancta eterna trinitas

Venite adoremus dominum
creatorem omnis creature
quem predicant sanctorum scripture
esse deum atque spem hominum
adoremus eius dem filium
qui nos tanto amore dilexit
deum a poenis damnatos erexit
ut seipsum daret propitium
et ut formam servi accipiens
deitatem carne operiret
et traditus patri obediret
et in crucefixus ac moriens
adoremus sanctum paraclitum
qui ex patre natoque procedit
quique corda lumine dotavit
ut amorem evitant irritum
Hic arcana scripture revelat
nos recreat nutrit et renascit
alimento mentem que repascit
et ad vitam eternam appellat
donet nobis pater et filius
et spiritus sanctus ut post vitam
presentem ducamur ad patriam
ubi regnat trinus in divisus.
Amen.

Kom, laten we de Heer aanbidden,
de Schepper van ieder wezen;
de heilige geschriften hebben voorspeld
dat hij God en de hoop van de mensen is.
Laat ons zijn Zoon aanbidden
die ons met zoveel liefde heeft bemind.
God heeft de verdoemden uit de hel opgewekt
opdat Hijzelf hen genade zou schenken
en opdat Hij de vorm zou aannemen van een dienaar
zou de godheid een lichaam aannemen
en, overgeleverd, zou hij de Vader gehoorzamen
aan het kruis en in de dood.
Laten we de heilige Geest aanbidden
die voortkomt uit de Vader en de Zoon
en die licht schenkt aan de harten
zodat ze onbeantwoorde liefde vermijden.
Deze onthult de geheimen van de Schrift
verfrist ons, voedt ons en laat ons herboren worden
met voedsel voor de geest
en roept ons tot het eeuwig leven.
Mogen de Vader en de Zoon
en de Heilige Geest ons na het huidige leven
naar het land brengen
waar Hij regeert, in onverdeelde Drie-eenheid.
Amen.

Salve sancta eterna trinitas
in personis et una deitas
principium omnium et finis
una vita veritas fons vitis
imago lux caritas et amor
perveniat ad te noster clamor
ut des pacem nostris in diebus
nam te solum pugnans habemus
Te laudamus te glorificamus
benedicimus et adoramus
serva istam tuam catervulam
in laudibus tuis congregatam
nam multorum prava iniquitas
infidelis atque crudelitas
vorat tuos invictis dentibus
dissipat multis doloribus

Wees gegroet, heilige en eeuwige Drie-eenheid,
in [drie] personen en één godheid,
het begin en het einde van alle dingen:
één leven, waarheid, bron en wijnstok.
Beeld van licht, naastenliefde en liefde,
laat onze roep U bereiken
opdat U ons vrede geeft in onze dagen,
want we hebben enkel U die voor ons vecht.
Wij prijzen U en verheerlijken U,
wij zegenen en aanbidden;
Zorg voor de groep van Uw gelovigen,
verzameld in uw lof.
Want de perverse ongerechtigheid van velen
hun ontrouw en wreedheid,
verslindt Hij met zijn onoverwinnelijke tanden
en verjaagt hij met veel pijn.

Nun respice sanctam ecclesiam
gloriosam per orbem diffusam
varioso more divideri
et impia gente derideri
redde iuste deus atque fortis
animabus eorum qui mortis
nequierunt evadere diem
tuam sanctam eternam requiem.

Flos de spina

Flos de spina procreatur
et flos florum fecundatur
misso rore celitus.

Rorant celi nubes pluunt
stillant montes colles fluunt.
Unda patet veritas.

Quod celerat umbra legis
in natali summi regis
totum patet hominibus.

Elizaeus incurvatur
verbum patris incarnatur
per quod filius Babylonis visitatur
per quod salus praedicatur illis de Samaria.

Gloria

Gloria in excelsis Deo.
Et in terra pax hominibus bone voluntatis.
Laudamus te. Benedicimus te.
Adoramus te. Glorificamus te.
Gratias agimus tibi propter magnam gloriam tuam.
Domine Deus, Rex celestis, Deus,
Pater omnipotens.
Domine Fili unigenite Iesu Christe.
Domine Deus, Agnus Dei, Filius Patris.
Qui tollis peccata mundi, miserere nobis.
Qui tollis peccata mundi,
suscipe deprecationem nostram.
Qui sedes ad dexteram Patris, miserere nobis.
Quoniam tu solus sanctus.
Tu solus Dominus.
Tu solus Altissimus, Iesu Christe.
Cum Sancto Spiritu, in gloria Dei Patris.
Amen.

Credo

Credo in unum Deum,
Patrem omnipotentem,
factorem celi et terre,
visibilium omnium et invisibilium.
Et in unum Dominum Iesum Christum,
Filium Dei unigenitum.
Et ex Patre natum ante omnia secula.
Deum de Deo,
lumen de lumine,
Deum verum de Deo vero.
Genitum, non factum,
consubstantialem Patri,
per quem omnia facta sunt.
Qui propter nos homines,
et propter nostram salutem descendit de celis.

Kijk nu naar de heilige kerk,
glorieus verspreid over de hele wereld,
om op verschillende manieren verdeeld te worden
en door een goddeloos volk bespot te worden.
Rechtvaardige en machtige God,
geef de zielen van degenen die
de dag des doods niet konden ontvluchten
Uw heilige, eeuwige rust.

De bloem wordt voortgebracht uit de doorn
en de bloem der bloemen wordt vruchtbaar
door de dauw die uit de hemel wordt gezonden.

De hemel besprenkelt, de wolken regenen,
de bergen druppelen en de heuvels vloeien.
Door het water komt de waarheid tevoorschijn.

Wat de schaduw van de wet verbergt
in de geboorte van de hoogste Koning
staat helemaal voor de mensen open.

Elizaeus buigt voorover,
het woord van de Vader wordt vlees,
waardoor de Zoon van Babylon wordt bezocht
en waardoor het heil uit Samaria voor hen wordt verkondigd.

Eer aan God in den hoge.
En vrede op aarde aan de mensen van goede wil.
Wij loven U. Wij prijzen U.
Wij aanbidden U. Wij verheerlijken U.
Wij zeggen U dank voor Uw grote heerlijkheid.
Heer God, hemelse Koning, God,
almachtige Vader.
Heer, eniggeboren Zoon, Jezus Christus.
Heer God, Lam Gods, Zoon van de Vader.
Gij die wegneemt de zonden der wereld, ontferm U over ons.
Gij die wegneemt de zonden der wereld,
aanvaard ons gebed.
Gij die zit aan de rechterhand van de Vader, ontferm U over ons.
Want Gij alleen zijt heilig.
Gij alleen de Heer.
Gij alleen de Allerhoogste, Jezus Christus.
Met de Heilige Geest, in de heerlijkheid van God de Vader.
Amen.

Ik geloof in één God,
de almachtige Vader,
schepper van hemel en aarde,
van al wat zichtbaar en onzichtbaar is.
En in één Heer Jezus Christus,
eniggeboren Zoon van God.
En voor alle tijden geboren uit de Vader.
God uit God,
licht uit licht,
ware God uit de ware God.
Geboren, niet geschapen,
één in wezen met de Vader,
door wie alles geschapen is.
Die omwille van ons, mensen,
en omwille van ons heil uit de hemel is neergedaald.

Et incarnatus est de Spiritu Sancto
ex Maria virgine, et homo factus est.
Crucifixus etiam pro nobis,
sub Pontio Pilato passus,
et sepultus est.
Et resurrexit tertia die,
secundum Scripturas.
Et ascendit in celum,
sedet ad dexteram Patris.
Et iterum venturus est cum gloria,
iudicare vivos et mortuos,
cuius regni non erit finis.
Et in Spiritum Sanctum, Dominum et vivificantem,
qui ex Patre Filioque procedit.
Qui cum Patre et Filio simul adoratur,
et conglorificatur,
qui locutus est per Prophetas.
Et in unam sanctam catholicam
et apostolicam Ecclesiam.
Confiteor unum baptisma
in remissionem peccatorum.
Et expecto resurrectionem mortuorum.
Et vitam venturi seculi.
Amen.

O sancte Sebastiane / O martyr Sebastiane / O quam mira

triplum
O sancte Sebastiane,
semper, vespere et mane,
horis cunctis et momentis
dum adhuc sum sanae mentis,
me protege et conserva
et a me, martyr, enerva
infirmi-tatem noxiam
vocatem epidemiam.

Tu de peste huiusmodi
me defende et custodi
et omnes amicos meos,
qui nos confitemur reos
Deo et sanctae Mariae
et tibi, o martyr pie.

Tu Mediolanus civis
hanc pestilentiam, si vis
potes facere cessare
et ad Deum impetrare
quia a multis est scitum,
quod de hoc habes meritum.
Zoe mutam tu sanasti
et sanatam restaurasti
Nicostrato eius viro,
hoc faciens modo miro.
In agone consolabas
martyres et promittebas
eis sempiternam vitam
et martyribus debitam.
Amen.

duplum
O martyr Sebastiane,
tu semper nobiscum mane
atque per tua merita
nos, qui sumus in hac vita.

Custodi, sana et rege
et a peste nos protege

En Hij heeft het vlees aangenomen door de Heilige Geest
uit de maagd Maria, en is mens geworden.
Hij werd voor ons gekruisigd,
onder Pontius Pilatus heeft Hij geleden,
en is begraven.
En Hij is verreezen op de derde dag,
volgens de Schriften.
En Hij is opgevaren ten hemel,
zit aan de rechterhand van de Vader.
En Hij zal wederkomen in glorie,
om te oordelen levenden en doden,
aan Zijn rijk zal geen einde komen.
En ik geloof in de Heilige Geest, die Heer is en het leven geeft,
die voortkomt uit de Vader en de Zoon.
Die met de Vader en de Zoon tezamen wordt aanbeden,
en verheerlijkt,
die gesproken heeft door de Profeten.
En in één heilige katholieke
en apostolische Kerk.
Ik belijd één doopsel
tot vergiffenis van de zonden.
En ik verwacht de opstanding van de doden.
En het leven van het komend rijk.
Amen.

O, heilige Sebastiaan,
altijd, 's avonds en 's morgens,
op alle uren en dagen
zolang ik gezond ben van geest,
bescherm mij en behoed mij,
en houd van mij weg, martelaar,
de dodelijke ziekte,
de laaiende epidemie.

Gij, verdedig me
tegen dergelijke pest
en bescherm mij en al mijn vrienden;
wij bekennen dat wij schuldig zijn
voor God en de heilige Maria
en voor u, vrome martelaar.

Gij, burger van Milaan,
kunt deze pest, als gij wilt,
doen ophouden
en dit bij God bekomen,
want velen weten,
dat dit uw verdienste is.
Gij hebt de stomme Zoë genezen,
en eens genezen, hebt gij haar
aan haar man, Nicostratus,
teruggeschonken.
In hun doodstrijd hebt gij
de martelaars getroost
en hun het eeuwige leven beloofd,
zoals aan martelaars verschuldigd is.
Amen.

O martelaar Sebastiaan,
blijf altijd bij ons,
en krachtens uw verdiensten
bescherm ons tijdens dit leven.

Genees ons en geleid ons
en bescherm ons tegen de pest,

praesentans nos trinitati
et virgini sanctae matri.
Et sic vitam finiamus,
quod mercedem habeamus
et martyrum consortium
et Deum videre pium.

contratenor
O quam mira refulsit gratia
Sebastianus, martyr inclytus,
sui militis portans insignia,
sed de fratum palma sollicitus
confortavit corda pallencia
verba sibi collato caelitus.

Globus igneus

Globus igneus apparuit super caput eius.

wees onze voorspreker bij de Drievuldigheid
en bij de heilige moedermaagd.
En mogen wij zo ons leven beëindigen,
dat wij als beloning de gemeenschap
met de martelaren mogen bezitten
en God mogen aanschouwen.

O met welke wondere genade schittert
Sebastiaan, de alomgeroemde martelaar;
hij droeg de kentekens van een soldaat,
en bezorgd om de zegepalm van zijn kameraden,
wist hij de wankelende gemoederen op te beuren
met woorden die hem uit de hemel werden ingegeven.

Een bol van vuur verscheen boven zijn hoofd.

25/04

Huelgas Ensemble

Sint-Pieterskerk, 20.30 u
Concert

Guillaume Du Fay: Homo Universalis

Guillaume Du Fay: Homo Universalis

Het is haast onmogelijk om de internationale uitstraling en de veelzijdigheid van Guillaume Du Fay (1397-1474) in één concert samen te vatten. Du Fay, die werd omschreven als “Die grösste Zierde unseres Zeitalters”, werd in heel Europa gesolliciteerd om composities te schrijven voor kathedraalinwijdingen, adellijke huwelijken, belangrijke vredesonderhandelingen, pauselijke en keizerlijke kroningen en historische gebeurtenissen.

Het curriculum vitae van de componist is als het ware een muzikaal commentaar op de tijd waarin hij leefde. Bovenal lag Du Fay aan de basis van verregaande muzikale ontwikkelingen in een stijl die aanvankelijk nog schatplichtig was aan de mathematische isoritmische kunst van de late middeleeuwen. Later in zijn carrière ontwikkelde hij zowel in de profane, als in de ceremoniële en de sacrale muziek een stijl die — aanvankelijk eigenzinnig — zou uitmonden in een universele en evenwichtige polyfonie.

In *Fulgens iubar*, *Ecclesie militantis* en *Moribus et genere* herkennen we de monumentale architectuur van de isoritmische motetten. De drie isoritmische delen van deze werken worden telkens eenmaal herhaald met dezelfde ritmiek, maar met andere melodieën en harmonieën. Op deze manier worden de ritmische formules haast onherkenbaar en vormen ze een wezenlijk deel van de architectuur. Doorheen de herhalingen brengt Huelgas Ensemble de begeleidende, langzaam evoluerende contratenor- en tenorpartijen telkens met een andere instrumentale kleur. De herhalingen worden zo auditief waarneembaar; de spanningsboog blijft aangehouden tot de allerlaatste noot.

Naast deze complexe structuren plaatst Huelgas Ensemble voorbeelden van de “andere” Du Fay die in een meer intieme sfeer gecomponeerd zijn, zoals bijvoorbeeld de ballades *Mon chier amy* en *C’est bien raison*, en het rondeau *Les douleurs dont me sens tel somme*. De driestemmigheid wordt hier gehanteerd als norm, met kortere melodieën die vloeiend de tekst en zijn structuren naadloos volgen.

Deze contrasten met de Latijnse teksten van de motetten tonen de virtuositeit aan in de behandeling van het contrapunt. Zo kan Du Fay zonder enige twijfel *a man for all seasons* genoemd worden.

Paul Van Nevel

In samenwerking met de Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten in het kader van de Da Vinci-lezing *De Franco-Vlaamse polyfonie: Complexe meerstemmigheid en emoties in het werk van Du Fay en tijdgenoten*, gegeven door Bart Demuyt op woensdag 19 maart 2025 in het Paleis der Academiën (Brussel).

25/04

Sint-Pieterskerk
20.30 u

Huelgas Ensemble

Hannah Ely cantus
Malwine Nicolaus cantus
Alisa Campbell cantus
Helen Cassano cantus
Helen Hughson cantus
Paul Bentley-Angell tenor
Loïc Paulin tenor
Daniel Thomson tenor
Achim Schulz tenor
Roland Faust bassus
Andrés Soler Castaño bassus
Bart Coen blokfluiten
Peter De Clercq blokfluiten
Silke Jacobsen blokfluiten,
bas kromhoorn
Filipa Meneses vedel
Aliénor Wolteche vedel
Simen Van Mechelen tenor saqueboute
Wim Becu bas saqueboute
Paul Van Nevel artistieke leiding

Al meer dan vijftig jaar is het Huelgas Ensemble een van de meest gelauwerde ensembles, gespecialiseerd in de uitvoering van polyfone muziek uit de middeleeuwen en renaissance. Het ensemble is internationaal bekend om zijn originele programmering van veelal onbekende werken. De invalshoeken die het ensemble hanteert en zijn intonatiezuiverheid verbazen steeds weer het publiek.

De historisch geïnformeerde interpretaties worden bepaald door een gedegen kennis van de esthetische opvattingen van de muziek- en zangpraktijk van de middeleeuwen en renaissance. Stemmen in pers en media loven steeds weer de spontane levendigheid en de buitengewone helderheid waarmee het Huelgas Ensemble zijn repertoire brengt en waarmee het voortdurend nieuwe normen vestigt. Precies deze muzikale kwaliteiten maken dat meer en meer hedendaagse componisten het ensemble vragen om hun werken uit te voeren.

Het Huelgas Ensemble treedt op in internationaal befaamde muziekcentra, waaronder het Lincoln Center, Cité de la Musique, Berliner Philharmonie, Royal Albert Hall, Wiener Konzerthaus, Het Concertgebouw, Fundação Calouste Gulbenkian, Filharmonia Narodowa, AMUZ en Concertgebouw Brugge. Het ensemble is ook regelmatig te gast op belangrijke oudemuziekfestivals, waar het dan vaak optreedt in zijn 'natuurlijke omgeving' van eeuwenoude kapellen, kerken en kloosters. Op die manier bouwt het een interdisciplinaire brug tussen polyfone muziek en architectuur. Het ensemble ontving al tal van prijzen voor zijn cd-opnames.

www.huelgasensemble.be

Guillaume Du Fay: Homo Universalis

Fulgens iubar / Puerpera pura, isoritmisch motet à 4
Mogelijk gecomponeerd voor de kathedraal van Cambrai en Magister Pierre de Castet

Gaude virgo mater Christi, motet à 4

Mon chier amy, ballade à 3
Lamento op de dood van Pandolfo Malatesta

O proles Hispaniae / O sidus Hispaniae, motet à 4
Ter ere van Antonius van Padua

Missa Ave regina celorum - Agnus Dei, à 4
Gecomponeerd voor de kathedraal van Cambrai

Les douleurs dont me sens tel somme, rondeau à 4

Ecclesie militantis / Sanctorum arbitrio / Bella canunt gentes, isoritmisch motet à 5
Mogelijk gecomponeerd voor de inauguratie van Paus Eugenius IV

Magnanime gentes laudes / Nexus amicie Musa, isoritmisch motet à 3
Gecomponeerd voor de vrede tussen Bern en Fribourg in 1438

C'est bien raison, ballade à 3
Gecomponeerd voor Niccolò d'Este

Moribus et genere / Virgo virga, isoritmisch motet à 4
Mogelijk gecomponeerd voor La Sainte-Chapelle in Dijon

Fulgens iubar / Puerpera pura

Triplum
Fulgens iubar ecclesiae Dei
Peccatorum salus promptissima
Si precibus quibuscumque flecti
Queas nobis da virgo beata
Ut omnes qui tuae mysteria
Purificationis colimus
Post temporis huius curricula
Sublimemur sanctorum sedibus.

Quae semine viri peperisset
Mulierem lex quondam congebat
Ut ad templum purganda veniret
Partum ferens lex haec non urgebat
Mariam quae virum non noverat
Illa tamen pro nobis omnibus
Legem tulit ut nos quos amabat
Sublimemur sanctorum sedibus.

Quod purgari non indignaverit
Huius festo monstrat ecclesia
Per cereum quem tunc quisque tenet
Luce enim qua fulget candela
Persplendorem vitae in Maria
Concorditer omnes ostendimus
Ut per sua tandem precamina
Sublimemur sanctorum sedibus.

O igitur virtutis exemplar
Virginum lux gloriosa virgo
Decus nostrum et ut verum loquar
Viva virtus pulchra pulchritudo
Sanctitatis excellens imago
Humiliter a te requirimus
Ut post mortem cum dulci gaudio
Sublimemur sanctorum sedibus.
Amen.

Motetus
Puerpera pura parens
Enixa regem saeculi
Tibi non fit orba parens
Ritu mens vales saeculi
Vitam reddere nonnulli
Salvati sunt hoc limite
Das haec merito tituli
'Fili peccata remitte!'

Eia virgo lapsu carens
Charta qua Ditem expuli
Annuisti legi verens
Solvere legem et pulli
Turturum tis infantuli
Demonstrant oblati vitae
Lumen pro me quod intuli
'Fili peccata remitte!'

Larga mater lux oriens
Omen dedit opusculi
Cum Simeon non moriens
Amplexatur hunc oculi
Numen vident et servuli
Tenore dat verbum 'mite!'
Ad Christum dic 'te protuli:
Fili peccata remitte!'

Stralend licht van de Kerk van God,
meest toegankelijke verlossing voor de zondaars,
als gij door welke gebeden dan ook zou
bewogen zijn, geef ons dan, gezegende moeder,
dat wij allen die het mysterie
van uw reiniging vereren,
na verloop van onze tijd op aarde,
verheven worden tot de verblijfplaats van de heiligen.

Destijds verplichtte de wet een vrouw
die door het zaad van een man had gebaard,
voor de reiniging met haar kind naar de tempel te komen.
Deze wet gold niet voor Maria,
die geen man had gekend.
Ter wille van ons allen, onderwierp ze zich nochtans
aan de wet, opdat wij, die zij liefhad,
verheven zouden worden tot de verblijfplaats van de heiligen.

Dat zij het niet beneden haar waardigheid achtte om te worden
gezuiverd, toont de Kerk op haar feestdag
door de kaars die elkeen dan draagt.
Met het licht waardoor de kaars schittert,
getuigen wij allen eendrachtig van
de volmaakte glans van het leven in Maria,
opdat wij uiteindelijk door haar voorspraak
verheven worden tot de verblijfplaats van de heiligen.

Daarom, o voorbeeld van deugdzaamheid,
licht van de maagden, glorierijke maagd,
onze eer en, om de waarheid te spreken,
levende deugd, bevallige schoonheid,
uitmuntend beeld van heiligheid,
richten wij ons nederig tot u,
opdat wij na onze dood met zoete vreugde
verheven worden tot de verblijfplaats van de heiligen.
Amen.

Barende, reine moeder,
die de koning van de wereld voortbracht,
uw geest is niet gebonden aan het ritueel.
Gij kunt het leven teruggeven
aan wat vergankelijk is
en velen zijn van deze begrenzing verlost.
Gij geeft aan wie het verdient de voorspraak:
"Zoon, vergeef hun zonden".

Ach, maagd zonder zonde,
het charter waarmee ik de Dood heb verdreven,
gij hebt ingestemd met de wet
uit vrees de wet te ontbinden.
En de geofferde jongen van de tortelduiven
tonen het licht van het leven van uw kind.
Spreek de woorden uit waarvan ik melding maak:
"Zoon, vergeef hun zonden".

Gulle moeder, het rijzend licht
gaf het voorteken voor een kleine daad:
toen Simeon, die niet kon sterven,
hem in zijn armen nam
en de ogen van de dienaar de Godheid aanschouwden,
kreeg de drager de toestemming: "Vertrek".
Zegt gij aan Christus: "Ik heb u gebaard,
zoon, vergeef hun zonden".

O igitur virgo clemens
Quae nos omnes redemisti
Domus Dei gemma fulgens
Dulcis porta paradisi
Dic nunc quaeso tuae proli
Quem lactasti tuo lacte
'Istis qui serviunt tibi
Fili peccata remitte!'
Amen.

Gaude virgo mater Christi

Gaude virgo, mater Christi,
quia per aurem concepisti.
Gabriele nuntio:

Gaude, quae a Deo plena
peperisti sine poena
cum pudoris lilio.

Gaude, quia tui nati,
quem dolebas mortem pati,
fulget resurrectio:

Gaude Christo ascendente
et in celo te vidente
fertur motu proprio.

Gaude, quae post ipsum scandis,
et est honor tibi grandis
in celi palatio.

Ubi fructus ventris tui
per te nobis detur frui
in perenni gaudio.
Amen.

Mon chier amy

Mon chier amy qu'avés vous empensé
de rettenir en vous merancolie.

Se Dieux vous a un bon amy osté
et dessevré de vostre compagnie.

Ne mettés pas en abandon la vie
priés pour luy laissiés ce dueil aler
car une fois nous fault ce pas passer.

Vous savés bien contre la volonté
de Jhesu Crist ne la verge Marie.

Nuls hom ne puet tant soit hault eslevé
de science ne de noble lignie.

Tous convenra fenir je vous affie
il n'i a nul qui en puist eschaper
car une fois nous fault ce pas passer.

Amis la mort ne poons eschever
car une fois nous fault ce pas passer.

Daarom, o barmhartige maagd,
die ons allen hebt verlost,
huis van God, schitterend juweel,
zoete poort van het paradijs,
zeg nu, zo smee ik u, tot uw zoon
die gij met uw melk hebt gezoogd:
"Zoon, vergeef de zonden van hen
die u dienen".
Amen.

Verheug u, maagd, moeder van Christus,
Gij die hebt ontvangen via het oor,
met Gabriël als boodschapper.

Verheug u, want vervuld van de Godheid
hebt Gij gebaard zonder smet
met de lelie van de kuisheid.

Verheug u, want van uw Zoon
om wiens dood Gij hebt getreurd,
schittert nu de verrijzenis.

Verheug u, Christus rijst omhoog;
onder uw ogen vaart Hij
door eigen kracht ten hemel.

Verheug u, na Hem vaart ook Gij ten hemel,
daar ontvangt Gij grote eer
in het hemelse paleis.

Het weze ons gegund door uw hulp
van de vrucht van uw schoot te genieten
in eeuwige vreugde.
Amen.

Mijn beste vriend, waarom heb je besloten
te volharden in melancholie

als God een goede vriend heeft ontnomen
en hem uit je gezelschap heeft losgerukt?

Geef niet het hele leven op:
bid voor hem en laat de rouw varen,
want op een dag zullen we allemaal die weg moeten gaan.

Je weet heel goed dat niemand iets kan doen tegen de wil
van Jezus Christus geboren uit de Maagd Maria,

zelfs mensen van aanzien uit de wetenschap
of van nobele afkomst kunnen dat niet.

Aan alles komt een einde, dat verzeker ik je:
niemand kan eraan ontsnappen,
want op een dag zullen we allemaal die weg moeten gaan.

Vrienden, we kunnen de dood niet ontlopen,
want op een dag zullen we allemaal die weg moeten nemen.

O proles Hispaniae / O sidus Hispaniae

Cantus and Tenor
O proles Hispaniae
pavor infidelium
nova lux Italiae
nobile depositum
urbis Paduanae
fer, Antoni, gratiae
Christi patrocinium
ne prolapsus veniae
tempus breve creditum
defluat inane.
Amen.

Contratenor
O sidus Hispaniae
Gemma paupertatis
Antoni pars Schythiae
Forma puritatis.
Tu lumen Italiae.
Doctor veritatis
Ut sol nitens Paduae
Signum claritatis.
Amen.

Missa Ave regina celorum - Agnus Dei

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi,
miserere nobis.
Agnus Dei, qui tollis peccata mundi,
miserere nobis.
Agnus Dei, qui tollis peccata mundi,
dona nobis pacem.

Tenor en bassus
Ave regina celorum.
Ave domina angelorum.

Contratenor en bassus
Salve, radix sancta,
Ex qua mundo lux est orta.

Tenor en bassus
Gaude gloriosa super omnes speciosa.
Vale, valde decora et pro nobis semper
Christum exora.

Les douleurs dont me sens tel somme

Les douleurs dont me sens tel somme
Font mon penser tout assommer
Et si ne me puis dessoumer
Dont j'ai souvent mau jour et somme.

Et sans cesser je compte et somme
Pensant tousjours les assoumer.

Les douleurs...

O telg van Spanje,
schrik der ongelovigen,
nieuw licht van Italië,
edele hoop
van de stad Padua,
wees onze voorspraak, Antonius,
voor de genade van Christus,
alvorens de korte genadetijd
alweer is vervlogen.
Amen.

O ster van Spanje,
sieraad van armoede,
Antonius, deel van Scythië,
het toonbeeld van zuiverheid,
u bent het licht van Italië,
leraar van waarheid,
schitterende zon van Padua,
teken van liefde.
Amen.

Lam Gods, dat wegneemt de zonden der wereld,
ontferm U over ons!
Lam Gods, dat wegneemt de zonden der wereld,
ontferm U over ons!
Lam Gods, dat wegneemt de zonden der wereld,
geef ons de vrede!

Gegroet, koningin der hemelen,
gegroet, meesteres der engelen,

heil aan u, heilige wortelstam,
waaruit het licht van de wereld is ontsproten.

Verheug u, hoogverhevene, schitterend boven alle anderen;
heil aan u, o allerschoonste, en wees altijd onze
voorspreekster bij Christus.

De pijnen die me zo belasten,
verdoven mijn denken volledig,
zodat ik er niet van kan loskomen
en vaak een slechte dag heb en slecht slaap.

En onophoudelijk tel ik de som ervan,
altijd denkend dat ik ze kan verslaan.

De pijnen die me zo belasten...

Ecclesie militantis / Sanctorum arbitrio / Bella canunt gentes

Triplum
Ecclesie militantis
Roma sedes triumphantis
patri sursum sidera
carmen cleri resonantis
laudem pontifici dantis
promat voce libera.

Gabrielem quem vocavit
dum paternum crimen lavit
baptismatis sumptio
Eugenium revocavit
bonum genus quod notavit
pontificis lectio.

Quod consulta contio
qua nam sancta ratio
sic deliberavit
ut sola devotio
regnet in palatio
quod Deus beavit.

Certe Deus voluit
et in hoc complacuit
venetorum proli
sed demon indoluit
quod peccatum defuit
tante rerum moli.

Dulcis pater populi
qui dulcorem poculi
crapulam per horres
pone Lento consuli
rem gregis pauperculi.
Ne nescius erres.

Pater herens filio
spiritus confinio
det prece sollemnii
gaudium Eugenio
perfecto dominio
in vita perenni.
Amen.

Motetus
Sanctorum arbitrio
clericorum proprio
cordo meditant
nequam genus atrio
recedat ludibrio
umbre petulanti.

Nam torpens inertia
longa querens otia
nescivit Eugenio
sed iuris peritia
cum tota iustitia
sunt eius ingenium.

Hinc est testimonium
pacem querit omnium
exosus piaculi.
Et trinum demonium
demonis et carinum
pompam vincit seculi.

Moge Rome, zetel van de strijdende
en de zegevierende kerk,
verkondigen met vrije stem
tot de Vader, tot boven de sterren,
de lof van de clerus
die zijn bisschop verwelkomt.

Hij, die Gabriël bij name noemde,
die de erfzonde uitwiste
door het doopsel te aanvaarden,
hij riep Eugenius en verklaarde zijn naam
als 'edelgeborene'
bij de bisschopskeuze.

Een bevoegde bijeenkomst,
een heilig overleg,
hebben aldus besloten:
dat enkel godsvrucht
heerse in het bisschoppelijk paleis
dat God heeft gezegend.

Gewis, God heeft het gewild
en heeft zo Zijn genoegen gehad
in de telg van Venetië;
maar de duivel was vergramd,
omdat zulk een belangrijke zaak
vrij bleef van zonde.

Lieve vader van het volk,
gij die huilt voor onmatigheid
in het drinken,
leg aan Lentus, de consul,
de zaak voor van uw arme kudde.
Vergis u niet uit onwetendheid!

Mogen de Vader en de Zoon
samen met de Geest,
in een plechtig gebed
blijdschap verschaffen aan Eugenius,
aan zijn weldadige beleid,
nu en altijd.
Amen.

Mogen het raadsbesluit van de heiligen,
het biddende koor
van de clerici,
nooit bezwijken
voor de onvastheid
van wat voorbijgaand is.

Want verlamdende luiheid
en zucht naar lang nietsdoen
zijn Eugenius onbekend.
Maar ervaring in het recht
en alles wat rechtvaardigheid is,
zijn zijn inborst.

Daarvan deze getuigenis:
hij wil de vrede onder alle mensen
en haat de zonde.
Zijn drielovende inspiratie
en deze van ons lied
overwinnen de praalzucht van de wereld.

Quam color ipse poli
dic scutum quod attuli
tibi pater optime
sacrum dat quod oculi
instar tui speculi
cernant nitidissime.

Eia pulcerrime
querimus tenerrime
moram longi temporis
ducimur asperrime
nescio quo ferrime
ad fulmentum corporis.

Una tibi trinitas
vera Deus unitas
det celi fulgorem
quem linea bonitas
argentea castitas
sectavit in morem.
Amen.

Contratenor
Bella canunt gentes
querimur pater optime tempus.
Expediet multos si cupis una dies.
Nummus et hora fluunt
magnumque iter
orbis agendum
nec suus in toto noscitur orbe Deus.
Amen.

Magnanime gentes laudes / Nexus amicie Musa

Triplum
Magnanime gentes laudes patiare Minerva
Augeat usque suum nuntia Fama decus
Vox Pegasea locum mundi percurrat ad omnem
Cognoscant Dachiï, Teucria, Parthus, Arabes,
Quam fortes animos
Quam ferrea pectora quamque
Egregios sensus
Optima Berna paris.
Viribus armorum cuius res publica florens
Consilio veterum multiplicata manet
Cultrix iustitiae
Communis pacis amatrix
Quae tua gloria sit maxima gesta docent.
Alleluia.

Motetus
Nexus amicitiae Musa modulante Camoenam
Magnificetur enim nil sine pace valet.
O quando jungi potuisti, Berna, Friburgo
Quanta mali rabies impetuosa ruit
Optima cum vobis communia vota fuere
O quibus, o quantis utraque functa fuit
Vivite felices praeclara Sabaudia pacis
Auctrix servatrix foedera vestra probat
Praegenitum Ludovicum
Comitemque Philippum
Cernitis en magnum pondus amicitiae.
Alleluia.

Gij die het schild van het volk
verzorgt, zeg, algoede vader,
datgene wat ik u heb aangebracht,
moge het heilige tot stand brengen,
en mogen uw ogen als in een spiegel
dit in alle helderheid aanschouwen.

Welaan dan,
u, alleredelste,
u vragen wij
op de tederste wijze:
mogen wij nog lange tijd
hier verwijlen.

De Al-Ene Drieuldigheid,
de waarachtige eenheid van God,
schenke de luister van de hemel
aan hem, wiens leven door zuivere
goedheid en zilveren kuisheid
werd begeleid.
Amen.

De heidenen schreeuwen om oorlog,
algoede Vader, verleen uitstel.
Een dag, als gij wilt, zal baat brengen voor velen.
Geld en tijd vervloeien
en een lange weg
dient afgelegd,
en in heel de wereld blijft God onbekend.
Amen.

Laat u de lof van het grootmoedig geslacht welgevallen, Minerva,
moge de boodschapster Fama zijn roem verspreiden.
Moge Pegasus' stem tot elke plek ter wereld reiken.
Mogen de Daciërs, Troje, de Parthen, de Arabieren erkennen
welke sterke karakters,
welke onverschrokken zielen en
welke voortreffelijke geesten
gij, Bern, voortbrengt.
Uw staat floreert door de kracht van de wapens,
groeit door de raad van de ouderen.
Gij, behoedster van de gerechtigheid,
vriendin van algemene vrede,
mogen uw grootse daden u tot glorie zijn.
Alleluia.

Moge de band van vriendschap verheerlijkt worden
door het lied van de muze, want zonder vrede kan er niets gedijen.
O toen gij, Bern, een bondgenootschap kon sluiten met Freiburg,
wat voor een onstuimige razernij van het kwaad stortte toen in.
Toen de beste gemeenschappelijke intenties door jullie werden
gedeeld, o wat en hoeveel is er aan beide kanten volbracht.
Leef gelukkig: het befaamde Savoye staat als promotor van de vrede
borg voor jullie verdrag.
Jullie zien de beroemde Louis,
evenals graaf Filips.
Wat een kracht van vriendschap!
Alleluia.

C'est bien raison

C'est bien raison de devoir essaucier
Et honnourer tous princes de renom.
Espécial ceux qui font aprecier
Par leur vertus, sens et discretion.

Pour ce voldray faire relacion
D'un tres noble digne de tout honneur
D'origine si bien que de raison.
Bien est doté peuple d'un tel seigneur.

De ses vertus ne me puis apaisier
Tant est il plain de grant perfection.
Saige, discret, eloquent et entier,
Large, cortois, gracieux, bel et bon.

Son hostel est refuige et mansion
Pour recevoir toutes gens de valeur
Et pour tant dis en ma conclusion:
Bien est doté peuple d'un tel seigneur.

Prince je voeil manifester son nom
Il est marquis et souverain recteur
De Ferare, Nicholas l'appell'on.
Bien est doté peuple d'un tel seigneur.

Moribus et genere / Virgo virga

Triplum
Moribus et genere Christo
Coniuncte Johannes,
Huc ades affluerque jube dictaminis amnes.
Excercet plebs ista chorus tibi
Carmina pangit
Angelicos tangit coetus cantando decoros.
Corde nitor sed mente crubor
Sunt haec tibi dotes.
Carne viror sermone decor
Caeli scala pontes
Virginitate fruens
Nivio candore notate
Te laudant olei profusae corpore guttae.

Motetus
Virgo virga virens,
Vires virtutibus affer.
Arteriisque pluens cantorum guttura profer.
Ut bene coniuncti concordi voce canentes
Astra sonent caelique
Boent hoc nectare fontes.
Pectora Christe
Tua nimio veneranda decore
Discipuli pectus tetigit pietatis honore.
Pectore discipulus Domini
Cenando Johannes
Incubat et lenes dulcis sopor occupat artus.
Circumfulsit eum rerum cognitio clara
Et patris hic filium cognovit origine mira.
Extasis haec felix
Haec visio certe beata
Qua nexus cuiusque patet
Cognitio tanta
Gaudeat ecclesia
Laetetur chorus et omnes.
Laetentur populi per climata cuncta beandi.
Divino divitiis nunc aflue
Divio dives huius et obsequiis
Plus donativaquae vives. Amen.

Het is vanzelfsprekend om prinsen van
grote faam te huldigen en te eren,
vooral degenen die moeten worden geprezen
om hun deugdzaamheid, wijsheid en voorzichtigheid.

Om die reden wil ik hulde brengen
aan een bijzonder nobel iemand onder hen, elke eer waardig
zowel door geboorte als door zijn eigen verdiensten.
Geprezen is het volk met zo'n heer!

Ik kan niet zwijgen over zijn deugden,
zo vol is hij van perfectie,
wijs, discreet, eloquent en integer,
vrijgevig, hoffelijk, eerlijk en goed.

Zijn huis is een toevluchtsoord en een kasteel
voor het ontvangen van alle mannen van waarde.
En zo zeg ik in mijn conclusie:
geprezen is het volk met zo'n heer!

O prins, ik wil uw naam publiekelijk bekend maken:
hij is markies en soeverein gouverneur
van Ferrara en heet Niccolò.
Geprezen is het volk met zo'n heer!

Johannes, door levenswandel
en bloedband verbonden met Christus,
wees hier aanwezig en beveel uw woordenvloed toe te stromen.
Dit volk spant zich in, het koor brengt voor u gezangen.
Door te zingen bereikt het de uitgelezen engelenkoren.
Jong van lichaam, maar krachtig van geest
zijn deze gaven voor u.
Met een briljant verstand, welsprekend in woorden,
trappen als een ladder naar de hemel,
gezegend met zuiverheid,
gekenmerkt door een sneeuwwitte schittering,
prijzen u de druppels olie,
vergoten over uw lichaam.

Maagd, bloeiende tak,
breng met uw deugden kracht
en open de kelen van de zangers door als regen in hun luchtpijpen
neer te dalen, opdat wanneer zij samen met eensluidende stem
aangenaam zingen, de sterren mogen klinken en in de hemel
de fonteinen van deze nectar mogen overstromen.
Uw hart, Christus, dat omwille van zijn
buitengewone bekoorlijkheid moet worden vereerd,
werd door het hart van de leerling in eervolle piëteit geraakt.
Tijdens het avondmaal lag de apostel Johannes
te rusten op de borst van de Heer
en een zoete slaap overmande zijn futloze ledematen.
Een heldere kennis van de wereld straalde rond hem
en de wonderlijke origine van deze Zoon van de Vader werd aan
hem geopenbaard. Dit is een vreugdevolle extase.
Dit is zeker een gezegend visioen,
waardoor de verbinding tussen alles duidelijk wordt,
zoveel kennis.
Laat de Kerk zich verheugen,
laten het koor en alle volkeren,
die over de hele wereld moeten gezegend worden, zich verblijden.
Stroom nu door het goddelijke over van rijkdom,
welvarend Dijon, en door zijn gunsten zult gij
van nog meer gaven genieten. Amen.

26/04

Le Miroir de Musique

Abdij van Park, kerk, 20.30 u
Concert

Gaude, felix Padua

Gaude, felix Padua

Johannes de Lymburgia: een enigmatisch figuur

Manuscript Q15 uit het Museo Internazionale e Biblioteca della Musica in Bologna bevat, onder andere, 46 Latijnse composities die worden toegeschreven aan een zekere Johannes de Lymburgia. Het deel van het manuscript met zijn muziek werd samengesteld in Vicenza tussen 1430 en 1435. Als we aannemen dat een handvol andere anonieme werken in een nauw verwante stijl ook van Lymburgia zijn, dan verdient hij, met ruim 50 composities, beschouwd te worden als een van de belangrijkste componisten van kerkmuziek uit de eerste helft van de vijftiende eeuw.

Verschillende aspecten van zijn leven en repertoire blijven echter onduidelijk. Johannes de Lymburgia is duidelijk de cantor die wordt genoemd als lid van de entourage van de humanistische bisschop Pietro Emiliani in Vicenza op 18 november 1431: “*Prespitero Iohanne cantore de Limburgia quondam Iohannis Vinandi, beneficiato ecclesie vincentine*”. Hoewel zijn naam lijkt aan te geven dat hij uit Limburg afkomstig was, plaatst het patroniem “Vinandi” de oorsprong van zijn familie in Baelen, een paar kilometer van het stadje Limburg.

We vinden ook een Johannes de Lymburgia in Luik in het eerste decennium van de vijftiende eeuw, in de registers van de kerk van Saint-Jean-l'Évangéliste. Hij werd er cantor in 1408 en was de opvolger van Wilhelmus Chiwogne, die verwant was aan de in Luik geboren componist Johannes Ciconia. Na te zijn benoemd tot *bastonarius* (voorzitter van een broederschap of orde) in de kerken Saint-Jean en Saint-Paul, werd dezelfde persoon in 1426 benoemd tot *succentor* (de kannunik die het koor van de collegiale kerk leidde). Dezelfde naam werd tussen deze twee periodes genoemd in documenten in Italië: een benefice werd in oktober 1424 in Padua aan Giovanni di Francia gegeven, en dezelfde persoon volgde Pietro Emiliani wanneer deze verhuisde van Padua naar Vicenza in 1427.

Er waren dus ofwel twee cantors met dezelfde naam, of het gaat om één en dezelfde persoon met een vrij

lange carrière, die nauwe banden had met Luik en zijn liturgische functies in de stad. In ieder geval was het in Vicenza dat Johannes de Lymburgia hoogstwaarschijnlijk in oktober 1431 de taak kreeg om drie jonge geestelijken op te leiden in polyfone zang (*cantus figuralis*), en dat hij werd benoemd tot *mansionarius* en *tenorista* in 1432. Deze laatste twee termen impliceren dat hij verantwoordelijk was voor het beheer van de kerk en dat hij de tenorlijn hield in polyfone werken. Er zijn geen sporen meer van hem in Italië na april 1435, hoewel de archieven van de collegiale kerk Notre-Dame in Hoei, een stad in de buurt van Luik, in 1436 melding maken van een kanunnik met dezelfde naam.

Manuscript Q15 werd over een periode van vijftien jaar samengesteld door één bepaalde persoon, die duidelijk bekend was met de subtiliteiten van de polyfonie aan het begin van de vijftiende eeuw. Hoewel de collectie over het algemeen duidelijk en precies werd gekopieerd, zijn er toch een aantal problemen met betrekking tot de werken van Lymburgia. Zo werd de schade veroorzaakt door de zuurtegraad van de originele inkt verergerd door een onvakkundige restauratie van het manuscript in 1927, waardoor een duidelijke lezing onmogelijk werd. Het motet *Gaude felix Padua* bijvoorbeeld, werd bestempeld als onleesbaar totdat Julia Craig-McFeely en Margaret Bent met behulp van digitale technieken en hun kennis over het repertoire een transcriptie van het werk konden maken. Daarnaast lijken er verschillende fouten in de composities van Lymburgia te zijn geslopen tijdens het kopiëren. Bovendien zijn enkele stukken gecomponeerd in een unieke en zelfs experimentele stijl. Het *Magnificat*, het enige uit die tijd voor vier stemmen, is een toonbeeld van sonische exploratie: met een combinatie van twee verschillende stembereiken — twee boven- en twee onderstemmen — zet Lymburgia een dozijn zeer dissonante harmonische sequenties in en creëert op die manier een gewaagde juxtapositie van functionele harmonieën. De bijzondere sonoriteit van de resulterende sequenties was aanvankelijk zeer vervreemdend, maar ging met het verstrijken van de tijd veel normaler lijken, tot op het punt dat het een van de typische kenmerken van Lymburgia's muziek werd.

Venetië en omliggende regio's lagen aan het hart van de ontwikkeling van het motet in de veertiende eeuw. Het genre zou tot 1440 in volle bloei blijven. Lymburgia leverde zijn bijdrage aan het genre met dertien motetten: enkele met een politiek karakter en andere met religieuze thema's ter ere van de Maagd Maria of andere heiligen. Terwijl *Gaude felix Padua* de heilige Antonius van Padua en de stad zelf prijst, ontleende Lymburgia de teksten van *Descendi in ortum meum* en *Tota pulchra* aan het Hooglied van Salomo. Mogelijk werden ze gebruikt als processie-antifonen op feestdagen voor Maria.

Het *Kyrie Qui de stirpe regia* is gebaseerd op een bewerking van een mariale tekst die dateert uit de elfde eeuw. De extreem duidelijke en exacte notatie van het manuscript geeft herhalingen aan van de polyfone secties in verschillende tempi, wat hoogstwaarschijnlijk impliceert dat deze herhalingen werden afgewisseld tussen verschillende groepen van musici. Lymburgia's schriftuur toont een uitstekende beheersing van melodie en een zeer zuivere stijl van contrapunt. In het *Sanctus admirabilis splendor* werd een vierde stem toegevoegd om de contrapuntische textuur in te vullen: het is duidelijk dat dit misdeel speciaal voor vier stemmen werd ontworpen en dat het vervangen van de ene stem door een andere — een praktijk die rond 1400 wellicht nog gangbaar was — niet langer gebruikelijk was. Verschillende van de tropes van het *Sanctus admirabilis splendor* zijn geschreven voor twee stemmen en dragen de markering *unus*, terwijl de vierstemmige delen de aanduiding *chorus* kregen. Het veelvuldige gebruik van deze twee termen is echter kenmerkend voor het werk van de Q15-kopiist; er kan niet worden aangenomen dat ze door de componist zo bedoeld waren.

De hymne *Magne dies leticie* voor Petrus van Verona uit de cyclus van hymnen in manuscript Q15 is gebaseerd op een afwisseling van passages met monodisch gezang en driestemmige polyfonie. Lymburgia componeerde twee polyfone zettingen die een parafrase van het gregoriaans in de bovenste stem plaatsen. Eerst wordt de driestemmige versie gepresenteerd: de extreem dichte textuur belast de melodische en ritmische middelen van de contratenor tot het uiterste om de tenorlijn te accommoderen. De tweede versie, die voor het laatste vers van de hymne wordt

gebruikt, is een fauxbourdon. Deze parallelle tertsen en sexten werden dikwijls gebruikt in Engelse muziek van de vroege vijftiende eeuw en bereikten Europa tijdens en na het Concilie van Konstanz (1414-1418).

Naast motetten, hymnen, antifonen en polyfone zettingen van delen van de mis, liet Johannes de Lymburgia een aantal mooie voorbeelden na van strofische liederen op Latijnse teksten die aansloten bij de Italiaanse traditie van *laudi*. De kopiist van manuscript Q15 voegde deze stukken toe omdat ze maar weinig ruimte nodig hadden en kon zo de grotere lege plekken opvullen die ontstonden door de lay-out van langere werken. *Salve, virgo regia* is een loflied op de Maagd en vertelt het kerstverhaal. De regelmaat van de structuur en het homofone en bijna syllabische karakter zijn kenmerkend voor dit soort stukken, omdat ze ook gezongen konden worden bij feestelijke gelegenheden die minder formele zettingen vereisten dan de liturgie zelf. *Recordare, frater pie* is een zetting van muziek voor de Passietijd en is gebaseerd op hetzelfde principe van afwisselende verzen met een refrein. Ook hier heeft de kopiist duidelijk het verschil in tempo aangegeven tussen de tweestemmige verzen en de driestemmige refreinen.

Manuscript Bologna Q15 is een uiterst belangrijke bron voor onze kennis van de muziek die aan het begin van de vijftiende eeuw werd uitgevoerd in Noordoost-Italië, of die muziek nu afkomstig was uit Noord-Europa, Venetië of Engeland. Het handschrift is voor de religieuze muziek uit die periode wat het Oxford Chansonier (MS Canon. misc. 213) is voor het Bourgondische chanson. De muziek van Johannes de Lymburgia neemt in dit repertoire een centrale plaats in tussen de werken van Johannes Ciconia en Guillaume Du Fay. Hoewel het vreemd is dat een componist van die generatie — die zo'n hoeveelheid muziek heeft nagelaten — in de vergetelheid is geraakt, is dit programma een belangrijke stap op weg naar de herontdekking en herwaardering van Lymburgia en zijn muziek.

Baptiste Romain

26/04

Abdij van Park, kerk
20.30 u

Introductie met Mark Janssens en Baptiste Romain, 19.45 u (kerk)

Le Miroir de Musique

Grace Newcombe sopraan, harp
Tessa Roos mezzo
Ivo Haun tenor
Jacob Lawrence tenor
Cyprien Sadek bariton
Claire Piganiol harp, organetto
Elizabeth Rumsey vedel
Rui Staehelin plectrum luit
Aliénor Wolteche vedel
Baptiste Romain vedel, rebec,
doedelzak, artistieke leiding

Le Miroir de Musique staat voor sterke persoonlijkheden van de nieuwe generatie vertolkers van oude muziek – van wie velen studeerden aan de Schola Cantorum Basiliensis – onder leiding van Baptiste Romain. Het ensemble is gespecialiseerd in muziek van de middeleeuwen en de renaissance, van de gouden tijd van de troubadours tot de tijd van de humanisten in de zestiende eeuw. Het ensemble is gevestigd in Bazel, Zwitserland.

Het beeld van “Miroir de Musique” is ontleend aan het traktaat van Jacques de Liège, *Speculum Musicae*, en weerspiegelt het doel van het ensemble om een levendig beeld te schetsen van de muziek uit de middeleeuwen en renaissance vanuit een respect en kennis van de originele bronnen. Het ensemble concerteerde al op de grote podia in binnen- en buitenland.

www.lemiroirdemusique.com

Gaude, felix Padua

Johannes de Lymburgia (c. 1380-c.1440)

Pulcra es (instrumentaal)

Tota pulchra es

Kyrie eleison De angelis

Gaude felix Padua

Recordare, virgo mater

Descendi in ortum meum (instrumentaal)

Magne dies leticie

Recordare, frater pie

Virginis proles

Kyrie Qui de stirpe regia

Kyrie eleison (instrumentaal)

Sanctus admirabilis splendor

Tenor La belle se siet au pied de la tour (instrumentaal)
Anoniem, fragment uit Namen, c. 1430

Magnificat octavi toni

Salve, virgo regia

Tota pulcra es

Tota pulcra es amica mea.
Oculi tui columbarum,
capelli tui sicut greges caprarum,
gene tue ut fructum mali punici,
labia tua ut vita coccinea.
Veni dilecta.
Tota pulcra es et macula non est in te.

Kyrie eleison De angelis

Kyrie eleison.
Christe eleison.
Kyrie eleison.

Gaude felix Padua

Gaude felix Padua
que thesaurum possides
cuius in altario
dignum fore loculum
visio monstravit.

Tu signes irrigua
tot in tuo providens
miseris Antonio;
serva rei titulum
que sic te ditavit.

Sed tu nos ad ardua,
pater hiis que possides,
quorum es possessio,
transfer quos hic vinculum
mortis inclinavit.
Amen.

Recordare, virgo mater

Recordare, Virgo Mater,
dum steteris in conspectu Domini,
ut loquaris pro nobis bona
et ut avertat indignationem suam a nobis.

Ab hac familia
tu propicia
fer remedia
reis in via.
Mater eximia
pelle vicia
dans in patria
vite gaudia.
Pro quibus dulcia
tu preconia
laudes cum gracia
suscipe pia
Virgo Maria.

Je bent wondermooi, mijn lief.
Je ogen zijn als die van duiven,
je haren als een kudde geiten,
je wangen als de vrucht van de granaatappel,
je lippen als een karmijnrode draad.
Kom, mijn beminde,
je bent wondermooi en onbevlekt.

Heer, ontferm U over ons.
Christus, ontferm U over ons.
Heer, ontferm U over ons.

Verheug u, gelukkig Padua,
gij die een schat bezit
op wiens altaar
een visioen het teken gaf
dat dit een waardige plaats is.

Moge door Antonius uw naam
verbonden zijn met al de lafenis
die de ellendigen bij u hebben gevonden.
Moge uw eretitel de zaak dienen
waardoor gij zo rijk zijt geworden.

Maar gij, Vader, breng ons
tot het verhevene met dat wat gij bezit,
waarvan gij de bezitter zijt,
wij die gebukt gaan
onder het juk van de dood.
Amen.

Vergeet niet, maagd en moeder,
wanneer gij in de aanblik van de Heer zult staan,
om voor ons ten beste te spreken
en om zijn woede van ons af te wenden.

Reik de zondaars
vanuit deze gemeenschap
op hun weg
genadevolle redmiddelen aan.
Buitengewone moeder,
jaag de zonden weg
en verschaf zo levensvreugde
in de thuishaven.
In ruil hiervoor, aanvaard
met welwillendheid,
Maagd Maria,
de lofzangen
als een zoete hulde.

Magne dies leticie

1. Magne dies leticie
nobis illuxit celitus
Petrus ad thronum glorie
martir pervenit inclitus

2. Puer in fide claruit
parentum carens nebula
Deo servire studuit
sub paupertatis regula

3. Carnem afflixit iugiter
in labore multiplici
viam sequens humiliter
Patris sui Dominici

4. Vita mors insigna varia
celum frequenti lumine
dat Petro testimonia
de sanctitatis culmine

5. Quesumus auctor omnium
in hoc pascali gaudio
per ipsius suffragium
crescat nostra devocio

6. Gloria tibi Domine
qui surrexisti a mortuis
et fortes in certamine
sertis ornas perpetuis

Recordare, frater pie

Recordare frater pie
septem vicibus in die
passionis Domini.

1. Per quam sumus liberati
et eterne vite dati
et superno lumini.

Recordare...

2. Christum queras in quo speras
crucifixum corde geras
ubicumque fueris.

Recordare...

3. Diligenter pone mentem
super Christum patientem
et sibi condoleas.

Recordare...

12. Totum fit quod ego dixi
ad honorem crucifixi
ad laudem et gloriam.

Recordare...

13. Ut meorum peccatorum
gloriosus rex celorum
donet michi veniam.

Recordare...

Een dag van grote vreugde
straalt voor ons vanuit de hemel.
Petrus, de glorierijke martelaar,
heeft de troon van glorie bereikt.

Als kind blonk hij uit door zijn geloof,
vrij van de fouten van zijn ouders.
Hij legde zich toe op de dienst aan God
onder de regel van armoede.

Hij belastte zijn lijf zonder onderbreken
met veelvuldig labeur,
terwijl hij nederig de weg volgde
van zijn vader, de Heer.

Zijn leven, zijn dood, talrijke tekenen,
de standvastig heldere hemel
leggen getuigenis af van Petrus'
verheven heiligheid.

Schepper van alles, wij vragen u
tijdens de vreugde van Pasen,
dat door zijn tussenkomst
onze devotie mag groeien.

Glorie aan u, Heer,
die uit de doden zijt opgestaan
en die de moedigen in de strijd
met eeuwige kronen hebt getooid.

Denk, vrome broeder,
zeven keer per dag
aan het lijden van de Heer.

Waardoor wij bevrijd zijn
en ons het eeuwig leven
en het goddelijk licht zijn geschonken.

Denk...

Zoek Christus, bron van hoop,
draag de gekruisigde in uw hart,
overal waar gij zijt.

Denk...

Richt uw geest doelbewust
op de lijdende Christus
en deel zijn pijn.

Denk...

Alles wat ik heb gezegd,
moet ter ere zijn van de gekruisigde,
tot zijn eer en glorie.

Denk...

Opdat de roemrijke koning van de hemel
mij vergeving zou kunnen schenken
van mijn zonden.

Denk...

Virginis proles

Virginis proles, Opifexque Matris,
Virgo quem gessit, peperitque Virgo;
Virginis festum canimus tropheum
Accipe votum.

Hec tua Virgo duplici beata
Sorte, dum gessit fragilem domare
Corporis sexum, domuit cruentum
Corpore seculum.

Unde nec mortem, nec amica mortis
Seva penarum genera pavescens,
Sanguine fuso meruit secreta
Scandere celi.

Huius obtentu Deus alme nostris
Parce iam culpis remittens;
Quo tibi puri resonemus alnum
Pectoris hymnum.

Gloria Patri, geniteque Proli,
Et tibi compar utriusque semper
Spiritus alme, Deus unus omni
Tempore seculi. Amen.

Kyrie Qui de stirpe regia

Kyrie
Qui de stirpe regia
claram providens Mariam
eleison

Kyrie
Rex virginum amator
Deus Marie decus
eleison

Christe
preces eius suscipe
pro mundo fusas
eleison

Kyrie
Deus de patre homo natus
Maria matre
eleison

Kyrie
quem ventre beato
Maria edidit mundo
eleison.

Sanctus admirabilis splendor

Sanctus admirabilis splendor
inmarcessibilisque Pater
Deus Sanctus

Sanctus mundi fabricator et rector
Sanctus

Verbum quod erat in principio
apud Deum
Sanctus Dominus Deus Sabaoth

Nageslacht van de maagd en schepper van de moeder,
de maagd die hem heeft gedragen, de maagd die hem heeft gebaard.
Wij heffen een lofzang aan op het feest van de maagd.
Aanvaard ons gebed.

Deze maagd van u, zalig door een dubbel
lot, die terwijl ze erin geslaagd is het zwakke
geslacht van het lichaam te bedwingen,
door haar lichaam de gruwelijke wereld heeft getemd.

Vermits ze hierdoor noch de dood, noch de
met de dood bevriende eindeloze, hevige pijnen vreesde,
heeft zij het door het vergoten bloed verdiend
op te stijgen tot de mysteries van de hemel.

Door haar tussenkomst, almachtige God,
hebt gij onze schuld reeds ten dele kwijtgescholden,
waardoor wij voor u met een gezuiverd hart
een serene lofzang kunnen aanheffen.

Eer aan de Vader en de geboren Zoon,
en aan u, voor altijd gelijk aan beiden,
almachtige Geest, één God,
in de eeuwen der eeuwen. Amen.

Heer,
U die uit koninklijke afkomst
de illustere Maria heeft voorzien,
ontferm U over ons.

Heer,
Koning, geliefde van maagden,
God, sieraad van Maria,
ontferm U over ons.

Christus,
ontvang haar gebeden,
gesproken ten gunste van de wereld,
ontferm U over ons.

Heer,
God van de Vaders, als mens geboren,
uit de moeder Maria,
ontferm U over ons.

Heer,
in deze wereld gebracht
in Maria's gezegende schoot,
ontferm U over ons.

Heilige, bewonderenswaardige glans
en onvergankelijke Vader,
heilige God,

heilige schepper en bestuurder van de wereld,
heilig

Het woord dat in het begin
bij God was,
heilige heer God van de heerscharen

Paraclitusque Spiritus
Pleni sunt celi et terra
gloria tua
Osanna in excelsis

Cui omne fletitur genu
et omnis lingua proclamant dicens

Nobis nunc famulis miserere tuis
cuius in laude puerorum
turba devote prompsit

Benedictus qui venit in nomine Domini
Osanna in excelsis.

Agnus Dei

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi,
miserere nobis.
Agnus Dei, qui tollis peccata mundi,
miserere nobis.
Agnus Dei, qui tollis peccata mundi,
dona nobis pacem.

Magnificat

Magnificat anima mea Dominum,
et exultavit spiritus meus in Deo salutari meo.

Quia respexit humilitatem ancillae suae.
Ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes.

Quia fecit mihi magna qui potens est
Et sanctum nomen eius.

Et misericordia eius a progenie in progenies
timentibus eum.

Fecit potentiam in brachio suo.
Dispersit superbos mente cordis sui.

Deposuit potentes de sede
et exaltavit humiles.

Esurientes implevit bonis,
et divites dimisit inanes.

Suscepit Israël puerum suum,
recordatus misericordie sue.

Sicut locutus est ad patres nostros,
Abraham et semini eius in saecula.

Gloria Patri e Filio, et Spiritui Sancto

Sicut erat in principio et nunc et semper
et in secula seculorum.
Amen.

Beatam me dicent omnes generationes,
quia ancillam humilem respexit Deus.
Alleluia.

en troostende Geest,
vol zijn hemel en aarde
van uw heerlijkheid,
Hosanna in den hoge.

Voor wie elke knie wordt gebogen
en elke tong uitroept:

Heb nu medelijden met uw arme dienaars,
wier kinderschare
devoot uw lof zingt.

Gezegend hij die komt in de naam van de Heer,
Hosanna in den hoge.

Lam Gods, dat wegneemt de zonden der wereld,
ontferm U over ons!
Lam Gods, dat wegneemt de zonden der wereld,
ontferm U over ons!
Lam Gods, dat wegneemt de zonden der wereld,
geef ons de vrede!

Mijn ziel prijst hoog de Heer
en mijn geest heeft zich verheugd in God, mijn Redder.

Omdat Hij de nederigheid van Zijn dienstmaagd heeft gezien;
want zie, van nu af aan zullen alle generaties mij zalig prijzen.

Omdat Hij voor mij grootse dingen heeft gedaan,
Hij die machtig is en heilig is Zijn naam.

En Zijn barmhartigheid gaat van geslacht tot geslacht
voor hen die Hem vrezen.

Hij heeft macht uitgeoefend met Zijn arm,
en hen uiteengeslagen die hoogmoedig zijn.

Machtigen heeft Hij van hun troon gestoten
en bescheiden mensen verheven.

Behoeftigen heeft Hij overladen met gunsten
en de rijken met lege handen weggestuurd.

Gesteund heeft Hij Israël, Zijn knecht,
en Zijn barmhartigheid kenbaar gemaakt,

zoals Hij aan onze voorvaderen heeft gezegd,
Abraham en zijn nageslacht voor eeuwen.

Eer aan de Vader en de Zoon en de Heilige Geest.

Zoals het was in het begin en nu en altijd
en in de eeuwigheid.
Amen.

Alle geslachten zullen mij voortaan gelukkig prijzen
omdat God omkeek naar zijn nederige dienaars.
Alleluia.

Salve, virgo regia

Salve, virgo regia
Dei plena gratia.

Ecce mundi gaudium
ecce salus gentium.
Virgo parit filium
sine violentia.

Salve...

Angelus pastoribus
natus est in gentibus
qui dat pacem omnibus
rex qui regit omnia.

Salve...

Natus est de virgine
sine viri semine
qui mundat a crimine
nos sola clementia.

Salve...

De Saba tres veniunt
aurum thus myrrham ferunt
hec offerre cupiunt
in Christi presentia.

Salve...

Accesserunt de Saba
deferentes munera
reges cum letitia
stella duce previa.

Salve...

Gegroet, koninklijke maagd,
vol van Gods gratie.

Zie de vreugde van de wereld,
zie het heil van de volkeren.
De maagd heeft een zoon gebaard,
onbevlekt.

Gegroet...

De engel [zegt] tot de herders:
hij die vrede geeft aan allen,
de koning die over alles heerst,
is geboren onder de mensen.

Gegroet...

Hij is geboren uit de maagd,
zonder zaad van een man,
hij die ons van de zonde heeft bevrijd
door barmhartigheid alleen.

Gegroet...

Drie komen vanuit Saba,
ze brengen goud, wierook en mirre mee
en willen dit aanbieden
in Christus' aanwezigheid.

Gegroet...

Geleid door de ster,
kwamen de koningen
uit Saba, om vreugdevol
geschenken aan te bieden.

Gegroet...

30/04

Cappella Pratensis

Abdij van Park, kerk, 20.30 u
Concert

De Gulden Mis

De Gulden Mis

Guillaume Du Fay's *Missa Ecce ancilla Domini*

In dit concert wordt de *Missa Ecce ancilla Domini* van Guillaume Du Fay (1397-1474) geplaatst in het rituele kader van de Gulden Mis, de viering op quatertemperwoensdag tijdens de Advent die vaak een dramatisering bevatte van het Annunciatie-evangelie van Lucas. In dit kleine liturgische drama zongen gekostumeerde koorknapen de woorden van de engel Gabriël en Maria in het evangelie, culminerend in de verklaring van de Maagd: “Zie de dienstmaagd des Heren; mij geschiede naar uw woord.” Deze gewichtige woorden vormen de basis van Du Fay's miszetting: ze klinken in de tenorpartij aan het begin van elk deel, gezongen op de gregoriaanse melodie die gebruikt wordt in het gedramatiseerde evangelie. Een tweede gezang met de tekst “Zalig zijt gij, Maria, dat gij den Heer hebt geloofd; voltrokken is in u hetgeen u is gezegd door de Heer, alleluia.” fungeert als dankbaar antwoord op Maria's aanvaarding van haar rol als Moeder van God. Cappella Pratensis zingt Du Fay's polyfone miszetting uit de oudste en nauwkeurigste bron, het Bourgondische koorboek uit de Koninklijke Bibliotheek van Brussel (KBR, ms. 5557), waarin deze teksten nauwgezet onder de tenorpartij werden neergepend.

Het gregoriaans dat Du Fay's polyfone miszetting omlijst, erkent de twee instellingen waarvan bekend is dat hun koren de mis hebben gezongen: de kathedraal van Cambrai en het Bourgondische hof, beide bekend bij de componist. De keuze van de gezangen weerspiegelt de liturgie op quatertemperwoensdag in Cambrai, inclusief het zeldzame offertorium *Confortamini*. Omdat er geen eigentijdse boeken met gregoriaans voor de mis van Cambrai de verwoesting van de kerk hebben overleefd, zingt Cappella Pratensis uit een missaal volgens de Parijse rite, die ook in de Bourgondische hofkapel werd gevolgd.

Centraal in dit programma staat het evangelie van de annunciatie, dat hier zal worden voorgesteld refererend aan laatmiddeleeuwse dramatiseringen in Doornik en Brugge. De vertellende persoon zal intoneren, terwijl de woorden van Gabriël en Maria worden gezongen door

‘zachte en hoge stemmen’, passend bij de respectievelijk gregoriaanse melodieën.

Het Mariamotet *Regina celi* van Du Fay's jongere tijdgenoot Busnoys besluit het programma. Net als Du Fay's mis werd dit werk ook opgenomen in manuscript 5557 — wellicht kopieerde Busnoys de compositie zelf in het boek. Met dit programma nodigen we u uit zich voor te stellen hoe Karel de Stoute en zijn dochter Maria samen een *Missa aurea* of Gulden Mis-ceremonie bijwoonden, luisterend naar muziek van componisten die ze kenden en bewonderden, terwijl ze zich verbaasden over het mirakel van de incarnatie en uitkeken naar de komende kerstviering.

M. Jennifer Bloxam

30/04

Abdij van Park, kerk
20.30 u

Concertinleiding door Antonio Chemotti, 19.45 u (kerk)

Cappella Pratensis

Tim Braithwaite superius,
artistieke leiding
Andrew Hallock superius
Lior Leibovici altus
Korneel Van Neste altus
Peter de Laurentiis tenor,
co-artistiek leider
Pieter de Moor tenor
Marc Busnel bassus
Grantley McDonald bassus

Al bijna veertig jaar staat Cappella Pratensis bekend om zijn innovatieve benadering van de uitvoering van polyfonie uit de renaissance. Het ensemble behoort tot de weinige professionele groepen wereldwijd die rechtstreeks vanuit historische notatie zingen, in plaats van gebruik te maken van transcripties in de vorm van een moderne koorpartituur. In de afgelopen jaren heeft het ensemble zich nog verder verdiept in de muzikale tradities rondom dit repertoire, door historische methoden van improvisatie en pedagogiek te onderzoeken en te werken binnen de context van liturgische reconstructie. Het resultaat is een intrinsiek meeslepende benadering, waarbij de uitvoerders putten uit een werkelijk verinnerlijkte relatie met muzikale culturen uit het verleden om overtuigende en boeiende uitvoeringen te geven.

Naast regelmatige optredens op concertpodia in Nederland en België heeft Cappella Pratensis opgetreden op toonaangevende internationale festivals en concertreeksen in Europa, Noord-Amerika, Zuid-Amerika en Japan, waaronder Laus Polyphoniae en de Boston, Berkeley, Utrecht en York Early Music Festivals. De opnames van het ensemble hebben lovende kritieken en onderscheidingen van de pers ontvangen, waaronder de Diapason d'Or, de Prix Choc en, voor de laatste drie cd's, drie opeenvolgende Gramophone Editor's Choice vermeldingen. In 2024 won de opname van Obrechts *Missa Maria Zart* een Gramophone Classical Music Award, misschien wel de belangrijkste prijs voor klassieke muziek ter wereld. Cappella Pratensis is ensemble in residentie bij de Alamire Foundation.

www.cappellapratensis.nl

De Gulden Mis

Introïtus: Rorate celi

Gregoriaans

Missa Ecce ancilla Domini - Kyrie, Gloria

Guillaume Du Fay (1397-1474)

Graduale I: Tollite portas

Gregoriaans

Graduale II: Prope est Dominus

Gregoriaans

Evangelie: Lucas 1:26-38

Gregoriaans

Missa Ecce ancilla Domini - Credo

Guillaume Du Fay

Offertorium: Confortamini

Gregoriaans

Prefatio

Gregoriaans

Missa Ecce ancilla Domini - Sanctus

Guillaume Du Fay

Pater Noster

Gregoriaans

Missa Ecce ancilla Domini - Agnus Dei

Guillaume Du Fay

Communio: Ecce virgo concipiet

Gregoriaans

Regina celi II

Antoine Busnoys (ca. 1430-1492)

Rorate celi

Rorate celi desuper,
et nubes pluant iustum:
aperiatur terra, et germinet salvatorem.

Ps. Et iustitia oriatur simul:
ego Dominus creavi eum.
Gloria Patri et Filio et Spiritui Sancto.
Sicut erat in principio et nunc et semper:
et in seculi seculorum.
Amen.

Missa Ecce ancilla Domini - Kyrie

Kyrie eleison.
Christe eleison.
Kyrie eleison.

Cantus firmus van de misdelen:
Ecce ancilla Domini,
fiat mihi secundum verbum tuum.
Beata es Maria,
que credidisti
perficientur in te
quae dicta sunt tibi a Domino, Alleluia.

Missa Ecce ancilla Domini - Gloria

zie p. 14

Tollite portas

Tollite portas, principes, vestras,
et elevamini porte eternales:
et introibit rex glorie.

V. Quis ascendet in montem Domini?
Aut quis stabit in loco sancto eius?
Innocens manibus et mundo corde.

Prope est Dominus

Prope est Dominus omnibus invocantibus eum:
omnibus qui invocant eum in veritate.

V. Laudem Domini loquetur os meum:
et benedicat omnis caro nomen sanctum eius.

Lucas 1:26-38

R. Dominus vobiscum.
V. Et cum spiritu tuo.
R. Sequentia sancti evangelii secundum Lucam.
V. Gloria tibi Domine.

In illo tempore, missus est angelus Gabriel a Deo in civitatem Galilee, cui nomen Nazareth, ad virginem desponsatam viro, cui nomen erat Joseph, de domo David, et nomen virginis Maria.
Et ingressus angelus ad eam dixit:

Hemelen, laat de dauw vallen van boven,
en wolken, laat gerechtigheid regenen.
Moge de aarde haar schoot openen, opdat de Verlosser groeien mag.

En laat dan ook gerechtigheid geschieden:
ik de Heer heb hem geschapen.
Eer aan de Vader en de Zoon en de Heilige Geest.
Zoals het was in het begin, en nu en altijd
en in de eeuwen der eeuwen.
Amen.

Heer, ontferm U over ons.
Christus, ontferm U over ons.
Heer, ontferm U over ons.

Zie de dienstmaagd des Heren.
Mij geschiede naar Uw woord.
Zalig zijt gij, Maria,
omdat gij geloofd hebt
dat in u tot vervulling zou gaan
wat u vanwege de Heer is gezegd. Alleluia.

Open uw poorten, prinsen,
en laat de eeuwige poorten omhoog gaan:
en de Koning van de glorie zal binnentreden.

Wie kan de berg van de Heer beklimmen?
Wie kan in Zijn heilige plaats staan?
Alleen zij die schone handen en zuivere harten hebben.

De Heer is wie Hem aanroept nabij:
elk die Hem aanroept in vertrouwen.

De lof Gods is op mijn lippen:
moge alles wat leeft Zijn heilige naam zegenen.

De Heer zij met u.
En met uw geest.
Uit het heilig evangelie volgens Lucas.
Eer zij u, Heer.

In die tijd werd de engel Gabriël van Godswege gezonden naar een stad in Galilea, Nazareth, tot een maagd die verloofd was met een man die Jozef heette, uit het huis van David; de naam van de maagd was Maria.
Hij trad bij haar binnen en sprak:

“Ave Maria gratia plena, Dominus tecum:
benedicta tu in mulieribus, Alleluia.”

Quae cum audisset, turbata est in sermone eius,
et cogitabat qualis esset ista salutatio. Et ait angelus ei:
“Ne timeas, Maria, invenisti enim gratiam apud Dominum.
Ecce concipies, et paries filium, Alleluia.
Et vocabis nomen eius Iesum. Hic erit magnus, et Filius
Altissimi vocabitur, et dabit illi Dominus Deus sedem
David patris eius. Et regnabit in domo Jacob in aeternum,
et regni eius non erit finis.”

Dixit autem Maria ad angelum:
“Quomodo fiet istud, angede Dei,
quando virum in concipiendo non pertuli?”

Et respondens angelus dixit ei:
“Audi Maria virgo, Spiritus Sanctus superveniet in te,
et virtus Altissimi obumbrabit tibi.
Ideoque et quod nascetur ex te sanctum,
vocabitur Filius Dei.
Et ecce Elisabeth cognata tua,
et ipsa concepit filium in senectute sua:
et hic mensis sextus est illi, quae vocatur sterilis:
quia non erit impossibile apud Deum omne verbum.”

Dixit autem Maria:
“Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum”.

V. Verbum Domini
R. Laus tibi, Christe.

Missa Ecce ancilla Domini - Credo

zie p. 14

Confortamini

Confortamini et iam nolite timere:
ecce enim Deus noster retribuet iudicium:
Ipse veniet
et salvos nos faciet.

Prefatio

Per omnia secula seculorum.
Amen.

V. Dominus vobiscum.
R. Et cum spiritu tuo.
V. Sursum corda.
R. Habemus ad Dominum.
V. Gratias agamus Domino Deo nostro.
R. Dignum et iustum est.

Vere dignum et iustum est,
equum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere,
Domine sancte pater omnipotens
eterne Deus,
et te in veneratione beate Marie
semper virginis, collaudare benedicere et predicare.

“Wees gegroet, Maria, vol van genade, de Heer is met u!
U bent de gezegende onder de vrouwen.”

Zij schrok van dat woord en vroeg zich af wat die groet toch wel kon betekenen. Maar de engel zei tot haar:
“Vrees niet Maria, want gij hebt genade gevonden bij de Heer.
Zie, gij zult zwanger worden en een zoon ter wereld brengen, die gij de naam Jezus moet geven. Hij zal groot zijn en Zoon van de Allerhoogste genoemd worden. God de Heer zal Hem de troon van zijn vader David schenken. En Hij zal in eeuwigheid koning zijn over het huis van Jakob en aan zijn koningschap zal nooit een einde komen.”

Maria echter sprak tot de engel:
“Hoe zal dit geschieden, engel van God,
daar ik geen gemeenschap heb met een man?”

Hierop gaf de engel haar ten antwoord:
“Luister, maagd Maria, de heilige Geest zal over u komen en de kracht van de Allerhoogste zal u overschaduwen. Daarom ook zal wat ter wereld wordt gebracht heilig genoemd worden, Zoon van God.
Weet dat zelfs Elisabeth, uw bloedverwante, in haar ouderdom een zoon heeft ontvangen en, ofschoon zij onvruchtbaar heette, is zij nu in haar zesde maand; want voor God is niets onmogelijk.”

Nu zei Maria:
“Zie de dienstmaagd des Heren; mij geschiede naar uw woord.”

Het woord van God.
Eer zij u, Christus.

Houd moed, wees niet bang,
zie, onze God zal immers ter vergelding oordelen.
Hij zal komen
en ons redding brengen

Voor alle eeuwen der eeuwen.
Amen.

De Heer zij met u.
En met uw geest.
Verheft uw hart.
Wij zijn met ons hart bij de Heer.
Zeggen wij dank aan de Heer onze God.
Zo is het goed en juist.

Het is werkelijk goed en juist,
billijk en genoegzaam
U altijd en overal dank te zeggen,
Heilige Heer, almachtige Vader,
eeuwige God,
en U, ter verheerlijking van de gezegende Maria,
altijd maagd, te loven, te eren en te prijzen.

Que et unigenitum tuum sancti spiritus
obumbratione concepit,
et virginitatis gloria permanente lumen
eternum mundo effudit,
Iesum Christum
Dominum nostrum.
Per quem maiestatem
tuam laudant angeli adorant
dominationes tremunt potestates, celi
celorumque virtutes
ac beata seraphim
socio exultatione concelebrant.
Cum quibus et nostras voces
ut admitti iubeas deprecamur
supplici confessione dicentes:

Missa Ecce ancilla Domini - Sanctus

Sanctus, Sanctus, Sanctus
Dominus Deus Sabaoth.
Pleni sunt celi et terra gloria tua.
Hosanna in excelsis.
Benedictus qui venit in nomine Domini.
Hosanna in excelsis.

Pater Noster

Pater noster, qui es in celis,
sanctificetur nomen tuum,
adveniat regnum tuum,
fiat voluntas tua,
sicut in celo et in terra.
Panem nostrum quotidianum da nobis hodie,
et dimitte nobis debita nostra
sicut et nos dimittimus debitoribus nostris
et ne nos inducas in tentationem,
sed libera nos a malo. Amen.

Missa Ecce ancilla Domini - Agnus Dei

zie p. 39

Ecce virgo concipiet

Ecce virgo concipiet,
et pariet filium,
et vocabitur nomen eius Emmanuel.

Regina celi II

Regina celi letare, Alleluia,
quia quem meruisti portare, Alleluia,
iam resurgens sicut dixit, Alleluia.
Ora pro nobis Deum, Alleluia.

Maria die, overschaduwd door de Heilige Geest,
uw eniggeboren Zoon heeft ontvangen
en in de glans van haar ongeschonden maagdelijkheid
het eeuwige licht aan de wereld heeft geschonken,
Jezus Christus,
onze Heer.
Door wie de engelen Uw majesteit loven,
de heerschappijen U aanbidden,
de machten beven, de hemelen,
de hemelse krachten
en de gelukzalige serafijnen
U in eenstemmig gejubel verheerlijken.
Wil met hen nu ook onze stemmen
aanvaarden, wij smeken U –
terwijl wij in smekende belijdenis zeggen:

Heilig, Heilig, Heilig
de Heer, de God der hemelse machten.
Vol zijn hemel en aarde van Uw heerlijkheid.
Hosanna in den hoge.
Gezegend Hij die komt in de naam des Heren.
Hosanna in den hoge.

Onze Vader, die in de hemel zijt,
Uw naam worde geheiligd,
Uw rijk kome,
Uw wil geschiede
op aarde zoals in de hemel.
Geef ons heden ons dagelijks brood
en vergeef ons onze schulden,
zoals ook wij vergeven aan onze schuldenaren,
en breng ons niet in beproeving,
maar verlos ons van het kwade. Amen.

Zie, een maagd zal zwanger worden,
en zal een zoon ter wereld brengen,
en hij zal Emmanuel genoemd worden.

Koningin van de hemel, verheug u, alleluia,
want Hij die gij hebt mogen dragen, alleluia,
is verzezen zoals Hij had voorzegd, alleluia.
Bid God voor ons, alleluia.

3/05

Zefiro Torna

Abdij van Park, kerk, 20.30 u
Concert

Les Champions des Dames

Les Champions des Dames

De titel van het programma *Les Champions des Dames* verwijst naar het (quasi) gelijknamige, 24.000 verzen tellende gedicht *Le Champion des dames*, dat de Franse schrijver Martin le Franc opdroeg aan de Bourgondische hertog en kunstmecenas Filips de Goede. Het werk dateert uit 1441-42 en beschrijft grote daden van vrouwen doorheen de geschiedenis. Het schaart zich daarmee resoluut achter de strijd om gelijke rechten voor vrouwen. Het werk bevat ook de beroemde illustratie waarbij de componisten Guillaume Du Fay en Gilles Binchois samen worden afgebeeld. Geïnspireerd op de vernieuwende zoete en ‘consonante’ stijl van hun Engelse tijdgenoot John Dunstable, braken zij met de complexe stijl van de *ars subtilior*. In de ban van Florentijnse vrouwen, thema’s uit de oudheid en het humanisme, schreven ze oorstrelende pareltjes van muzikale miniatuurkunst die erg in de gading vielen bij het Bourgondische hof en die de brug maakten van de middeleeuwen naar de vroege renaissance.

Het programma is opgevat als een drieluik. In een eerste deel wordt ingegaan op de verheerlijking van de vrouw — zowel op profane als op gesublimeerde, spirituele wijze. Het motet *Mirandas parit haec urbs Florentina puellas* bezingt de charmes en schoonheid van de Florentijnse vrouwen. *Vergene bella* vormt de conclusie van de *Canzoniere*, de befaamde dichtbundel van Francesco Petrarca. Du Fay volgt de subtiliteiten van de tekst met onder meer overvloedige melismen op het woord ‘stelle’, als belichaming van een sterrenbeeld, een fermate op het woord ‘kroon’ en een improvisatorische riff op ‘liefde’. Nicolas Grenon, die werkzaam was aan de kapel van Jan Zonder Vrees, beschrijft in een eenvoudige minnestreelstijl zijn ideale vrouw als ‘blans, blond, tout par mesure, toute noblesse en fais en dis et en parleure’. De liederen *Par le regard de vos beaux yeux* en *Quel fronte signorile in paradiso* vertonen heerlijke liefdespennetrekken. In het chanson *La belle se siet* dialogeren een jonge vrouw en haar vader: zij wil geen man of ‘god’, enkel haar gevangengenomen lief dat morgen opgehangen wordt...

In het scharnierluik wordt het aardse lijden en het verlies uitgedrukt. *Las, que fery? Ne que je devenray* toont een troosteloze dame die verlaten wordt door haar geliefde die ze nochtans heeft ‘amé leaulment de cuer vray’. De innerlijke vreugde ontgaat haar volledig in de Italiaanse canzone *Aymé sospiri non trovo pace* waarna ze enkel nog vrede kan vinden in de dood.

Het laatste deel ademt een humane, alledaagse en ongedwongen sfeer uit van een nieuwe lente en ‘joye sans fin’. Van het anonieme Vlaamse lied *Ope es in minnen groot ghenuecht* tot satirische, volkse taferelen in *Fate d’arera* met het verwijtende ‘ach jij oude boef’ en de reactie op slechtopprekers of roddelaars ‘ik maak er korte metten mee!’ in *Qui veut mesdire si mesdie*.

Natuurlijk is er ook de gebruikelijke overmoed in drinkliederen als *He, compaignons, resvelons nous*, waarin negatieve gevoelens worden afgeworpen: ‘ne soions plus en soussy, tantost vendra le temps joly’. Die fijne tijd wordt dan ook stevast geassocieerd met het nieuwe jaar (dat toen samenviel met de lente) in *Ce jour de l’an voudray joye mener* en *Bon jour, bon mois, bon an et bonne estraine*. Tot slot wordt er niet zonder enige melancholie afscheid genomen van al deze Bourgondische geneugten met *Adieu ces bons vins de Lannoys*.

Jurgen De bruyn en Sofie Taes

3/05

Abdij van Park, kerk
20.30 u

Concertinleiding door Pieter Mannaerts, 19.45 u (kerk)

Zefiro Torna

Lieselot De Wilde sopraan
Dimos de Beun clavecymbalum,
blokfluiten
Jurgen De Bruyn zang, luit,
artistieke leiding

Het transhistorische muziekensemble Zefiro Torna staat sinds zijn oprichting in 1996 bekend om zijn vernieuwende concepten. Het ensemble werkt met excellente musici uit heel Europa en brengt het muzikale erfgoed uit de middeleeuwen, renaissance en barok op een unieke manier tot leven voor een breed publiek. Zefiro Torna beperkt zich niet tot een louter historische benadering, maar legt verbanden met andere muziekgenres, zowel als met literatuur, wetenschap, filosofie en met hedendaagse artistieke uitingen op het gebied van beeldende kunst, theater en dans. Dit resulteert in beklijvende voorstellingen, opgebouwd rond symbolische thema's.

Het ensemble trad in dialoog met individuele kunstenaars, regisseurs, choreografen, componisten en performers, en is een welkome gast op prestigieuze concertpodia in binnen- en buitenland. De creaties worden regelmatig bekroond. Hun cd's worden uitgebracht bij de labels Et'Cetera, Warner Classics, Homerecords en Antarctica Records.

www.zefirotorna.be

Les Champions des Dames

De verheerlijking van de vrouw

Vergene bella che di sol vestita
Guillaume Du Fay (1397-1474)

Mirandas parit haec urbs Florentina puellas
Guillaume Du Fay

La plus belle et douce figure
Nicolas Grenon (c. 1375-1456)

Par le regard de vos beaux yeux
Guillaume Du Fay

Quel fronte signorile in paradiso
Guillaume Du Fay

La belle se siet
Guillaume Du Fay

Triumpho de le done, o chiara luce (instrumentaal)
Anoniem

Het verlies van een geliefde

Las, que feray? Ne que je devenray
Guillaume Du Fay

Jamais tant que je vous revoye (instrumentaal)
Gilles Binchois (c. 1400-1460)

Aymé sospiri non trovo pace
Anoniem

Indescort (instrumentaal)
Faenza Codex

Een nieuwe lente

Ope es in minnen groot ghenuecht
Anoniem

Fate d'arera e non t'acostar in za
Anoniem

Gelosia (instrumentaal)
Domenico da Piacenza (c.1400-c.1476)

Qui veut mesdire si mesdie
Gilles Binchois

He, compaignons, resvelons nous
Guillaume Du Fay

Ce jour de l'an voudray joye mener
Guillaume Du Fay

Bon jour, bon mois, bon an et bonne estraine
Guillaume Du Fay

Ben so che mia mente (instrumentaal)
Anoniem

Adieu ces bons vins de Lannoys
Guillaume Du Fay

Vergene bella che di sol vestita

Vergene bella che di sol vestita
choronata di stelle al somo sole
piacesti si, che'n te sua luce ascose.
Amor me spigne a dir di te parole
ma non so cominzar senza tu'aita
e di colui ch'amando in te si pose.
Invoco lei che ben sempre rispose
chi la chiamo con fede.
Vergene, s'a rnercede
miseria estrema dell'humane chose
già mai ti volse, al mio prego t'inchina.

Mirandas parit haec urbs Florentina puellas

Mirandas parit
haec urbs Florentina puellas
in quibus est species
et summo forma nitore.
Quale Helenam decus
olim nos habuisse putamus,
virginibus patriis
talis florescit imago.
At te praecipuam genuit,
clarissima virgo;
nam reliquas superas
et luce et corpore nymphas,
ut socias splendore suas pulchras Diana
vincit et integrior
quacumque in parte videtur.

La plus belle et douce figure

La plus belle et douce figure,
la plus noble, gente faiture,
c'est ma chiere dame et mestresse.
Bon an, bon jour, joye et liesse
li doinst dieux et bone aventure!

C'est tout mon bien, c'est ma déesse,
celle par qui ma douleur cesse,
en qui je preing ma noretur.

Qui servir vueil sans nul destresse
de cuer tant que vogue me lesse,
n'en ce monde d'autre n'ay cure.

Former la sut dieux de nature
blans, blond, belle, tout par mesure;
playsanment y jouta jessesse,
largesse, honour, toute noblesse
en fais, en dis et en parleure.

La plus belle et douce figure...

Bevallige maagd, gij die bekleed met de zon,
ge kroond met sterren, dermate aan de opperste zon
hebt behaagd, dat hij zijn licht in u heeft verborgen.
Liefde spoort mij aan om aan u woorden te wijden,
maar ik weet niet hoe ik moet beginnen zonder de hulp van u
en van hem die in liefde zich in u heeft genesteld.
Ik aanroep haar die altijd een goed antwoord gaf
aan wie haar met geloof aanriep.
Maagd, als gij toch medelijden hebt
met de mateloze smart van het menselijk bestaan,
neig u dan naar mijn gebed.

Deze stad, Florence,
brengt wonderbare meisjes voort,
schitterend is hun aanblik
en stralend hun gestalte.
Een glans zoals die welke eertijds,
denken wij, Helena sierde,
zo bloeit er een op de verschijning
van de meisjes van onze stad.
Maar gij, doorluchtige maagd,
bent het meesterwerk,
want, zoals Diana haar mooie
gezellinnen overtrof in glans
en in elk opzicht volmaakter was,
zo overtreft gij in straling
en gestalte alle meisjes.

Het mooiste en zachtste gelaat,
het meest edel en bevallig voorkomen,
dat is mijn geliefde dame en meesteres.
Een goed jaar, een goede dag, vreugde en blijdschap
moge de Heer haar schenken, evenals een gunstig lot.

Ze is alles wat ik heb, ze is mijn godin,
diegene door wie mijn pijn stopt,
en uit wie ik mijn bestaansmiddelen put.

Haar wil ik dienen zonder angst in het hart,
in de mate waarin haar gunst me dat toelaat,
want in deze wereld is er niemand anders om wie ik geef.

God heeft haar gemaakt met een blank, blond voorkomen,
alles in de juiste verhouding.
Hij heeft er met genoeg jeugd aan toegevoegd,
evenals vrijgevigheid, eer en alles wat edel is,
in daad, in woord en in het spreken.

Het mooiste en zachtste gelaat...

Par le regard de vos beaux yeux

Par le regard de vos beaux yeux
Et de vo maintien bel et gent
A vous, belle, vien humblement
Moy presenter vostre amoureux.

De vostre amour sui desireux
Et tout mon vouloir si consent.
Par le regard...

Donc vous plaise, cuer gracieux,
Moy retenir our a present
Por vostre amy entierement,
Et je le seray en tous lieux.
Par le regard...

Quel fronte signorile in paradiso

Quel fronte signorile in paradiso
scorge l'anima mia,
mentre che in sua balia
streto mi tien mirando il suo bel viso.

I ochi trapassa tutti dei altri el viso
con si dolce armonia,
che i cor nostri se'n via
pian pian in suso vanno in Paradiso.

La belle se siet

La belle se siet,
au pied de la tour,
qui pleure et souspire
et maine grant doleur.

Son père lui demande:
"Ma fille, qu'avez vous?
Volles vous mary
ou volles vous signeur?"

"Je ny veultz mary,
je ny veultz signeur,
je veultz le mien amy
qui pourrist en la tour."

"Par Dieu, ma belle fille,
ce la fauldrez vous,
car il sera pendu
demain au point du jour."

"Hé père, s'on le pend,
enterrez moy dessoubz,
se diront les gens:
voyci lealle amour!"

Bij de aanblik van uw mooie ogen
en van uw schone en edele houding
kom ik nederig naar u, schoonheid,
om mijzelf voor te stellen, uw bewonderaar.

Naar uw liefde smacht ik,
en mijn verlangen stemt daar helemaal mee in,
bij de aanblik van uw mooie ogen...

Moge het u behagen, genadig hart,
om mij op dit ogenblik te aanvaarden
als uw vriend, helemaal,
en ik zal overal de uwe zijn
bij de aanblik van uw mooie ogen...

Mijn ziel aanschouwt
dat edele gelaat in het paradijs,
terwijl ik de weldaad in haar
bevallige aangezicht aan het bewonderen ben.

Haar ogen overtreffen die van alle anderen en haar gezicht
is zo vol van zoete harmonie
dat onze harten zachtjes
naar het paradijs opstijgen.

Het mooie meisje gaat zitten
aan de voet van de toren
en weent en jammert
en heeft veel smart.

Haar vader vraagt haar:
"M'n dochter, wat is er met je?
Wil je een echtgenoot
of wil je een heer?"

"Ik wil geen echtgenoot,
en ik wil ook geen heer,
ik wil mijn geliefde,
die in deze toren wegwijnt."

"Bij God, dochterlief,
dat zal niet mogelijk zijn,
want hij wordt opgehangen,
morgen, bij dageraad."

"Ach vader, als ze hem hangen,
begraaf mij dan onder de galg,
dan zullen de mensen zeggen:
dat is pas trouwe liefde!"

Las, que feray? Ne que je devenray

Las, que feray? Ne que je devenray?
Est il nesun qui me puist consoler?
Ny aligier des maulx qu'ay a porter
et nuit et jour, sans que deservy l'ay?

J'ay bien cause se je crye hahay,
quant mon amy me veult abandoner.
Las, que feray? Ne que je devenray?
Est il nesun qui me puist consoler?

Je l'ay amé leyaulment de cuer vray,
mais cest amer me sera moult amer,
car qui aime sans partye trouver,
en verité il n'est pas sans esmay.

Aymé sospiri non trovo pace

Aymé sospiri non trovo pace
che dego far se non morir?
E non potro gia mai sofrir
quest'e'l dolor che mi disface.

Ope es in minnen groot ghenuecht

Ope es in minnen groot ghenuecht;
Wie mint hoopt al naer vruechts ghewin.
In minnen rein es ope dueght:
Gheen aercheit en mach commen in;
In ope verhuegt elc minlic zin.

Hoe zal hem ope gheven vruecht
Die dan zir minnen gheen bekin
En can ghedoen en zij ontwuecht?
Al hoopt hi dan zijn vruecht es din;
Hem naect bet lidens een beghin.

Fate d'arera e non t'acostar in za

Fate d'arera e non t'acostar in zà
fate de là, villano non destender la mano
parlame da luntano, luntano, va de là!
Lassame star ch'io so desperata.
Non t'acostar a me!
Sia maledeta chi m'a maritata,
un omo chomo a te!

Fate d'arera e non t'acostar in zà...

E io che consenti a dir di si
a quelle vecchie ladre,
lo dico per mia madre
che sforzato m'ha.

Fate d'arera e non t'acostar in zà...

Ach, wat moet ik doen? Wat zal er van mij worden?
Is er niemand die mij kan troosten
en het lijden verlichten dat ik niet heb verdiend
en dat ik dag en nacht moet dragen?

Het is terecht dat ik ach en wee roep,
want mijn vriend wil me in de steek laten.
Ach, wat moet ik doen? Wat zal er van mij worden?
Is er niemand die mij kan troosten?

Ik heb hem oprecht en trouw liefgehad,
maar deze liefde zal bitter zijn voor mij,
want wie mint zonder wederminne
is waarlijk niet vrij van zorgen.

Ach, wat een zuchten, rust vind ik niet,
wat anders kan ik doen dan sterven?
Nimmer zal ik de pijn kunnen doorstaan
die mij vernietigt.

Maak dat je weg komt en kom niet in mijn buurt!
Schurk, scheer je weg en steek je hand niet uit!
Praat uit de verte en blijf op een afstand!
Laat mij met rust, want ik ben wanhopig.
Kom niet in mijn buurt!
Vervloekt is degene die mij heeft gekoppeld
aan zo'n man als jij!

Maak dat je weg komt en kom niet in mijn buurt...

En dat ik zelf heb toegestemd
in 't voorstel van die koppelaarsters
is mijn moeders schuld.
Mijn moeder heeft mij ertoe gedwongen.

Maak dat je weg komt en kom niet in mijn buurt...

Qui veut mesdire si mesdie

Qui veut mesdire si mesdie
Jen fais la fige aux mesdisans
Car aynsque soit ici maysans
Je les feray crever denvie.

Et feray toudis chiere lye
Qui conques en soit dyspleisans
Qui veut mesdire si mesdie
Jen fais la fige aux mesdisans.

Paciense aray en ma partie
Contre tous mes malveillians
Je nen conte deux petis blans
A eux na toute leur lignie.

Qui veut mesdire si mesdie...

He, compaignons, resvelons nous

He, compaignons, resvelons nous
Et ne soions plus en soussy
Tantost vendra le temps joly
Que nous aurons du bien trestous.

Laissons dire ces fauls jalous
Ce qu'ils veulent je vuos en pry.
He, compaignons...

Quant est de moy je boy a vous
Huchon, Ernouls, Humblot, Henry,
Jehan, Francois, Hugues, Thierry,
Et Godefrin dira a tous:

He, compaignons...

Ce jour de l'an voudray joye mener

Ce jour de l'an voudray joye mener,
chanter, danser, et mener chiere lie,
pour maintenir la coutume jolye
que tous amants sont tenus de garder.

Et pour certain tant me voudray poier
Que je puisse choisir nouvelle amie,

Ce jour de l'an voudray joye mener...

A laquelle je puisse presenter
Cuer, corps et biens, sans faire despartie.
He, dieus d'amours, syes de ma partie,
Que fortune si ne me puist grever.

Ce jour de l'an voudray joye mener...

Als iemand mij wil beledigen, dan moet hij dat maar doen.
Ik zal de spot drijven met alle kwaadsprekers.
Want zelfs als dit vele [?] jaren [?] zou duren,
zal ik ze doen barsten van jaloezie.

En ik zal dit alles doen met een vrolijk gezicht,
onafgezien van wie dit onaangenaam vindt.
Als iemand mij wil beledigen, dan moet hij dat maar doen.
Ik zal de spot drijven met alle kwaadsprekers.

Ik van mijn kant zal geduldig zijn
ten opzichte van wie mij kwaad toewenst.
Ik geef geen zier om hen,
noch om heel hun familie.

Als iemand mij wil beledigen...

Hé, gezellen, laat ons vrolijk zijn,
en niet langer vervuld van zorgen:
weldra komt de heerlijke tijd
dat het ons allen goed zal gaan.

Laat die valse en jaloerse types maar zeggen
wat ze willen, ik smEEK jullie,
Hé, gezellen...

Wat mij betreft drink ik op u:
Huchon, Ernoul, Humblot, Henry,
Jehan, François, Hughes, Thierry,
en Godefrin zal tot allen spreken:

Hé, gezellen...

Op deze nieuwjaarsdag wil ik vrolijk zijn,
zingen, dansen en opgewekt zijn
om het aangename gedrag te blijven vertonen
waarvan alle minnaars blijk moeten geven.

En zou ik zeker willen proberen
om een nieuw meisje te kunnen kiezen.

Op deze nieuwsjaarsdag...

Aan wie ik mijn hart, mijn lichaam en mijn goederen
kan aanbieden, zonder ze te delen,
o, goden van liefde, sta aan mijn kant,
zodat het lot mij niet kan schaden.

Op deze nieuwsjaarsdag...

Bon jour, bon mois, bon an et bonne estraine

Bon jour, bon mois, bon an et bonne estraine
vous doinst celuy que tout tient en demaine,
richesse, honnour, sainte, joye sans fin,
bonne fame, belle dame, bon vin,
pour maintenir le creature saine.

Adieu ces bons vins de Lannoys

Adieu ces bons vins de Lannoys
adieu dames, adieu borgois,
adieu celle que tant amoye,
adieu toute playssante joye,
adieu tous compaignons galois.
Je m'en vois tout arquant des nois,
car je ne truis feves ne pois,
dont bien souvent au cuer mennoye.
Adieu ces bons vins de Lannoys
adieu dames, adieu borgois,
adieu celle que tant amoye.

De moy seres, par plusieurs fois
regretés par dedans les bois,
ou ii n'y a sentier ne voye;
puis ne scaray que faire doye,
se je ne crie a haute vois.
Adieu ces bons vins de Lannoys
adieu dames, adieu borgois,
adieu celle que tant amoye,
adieu toute playssante joye,
adieu tous compaignons galois.

Een goede dag, goede maand, goed jaar en veel geluk
moge u schenken wie alles in zijn macht heeft,
rijkdom, eer, gezondheid, eindeloze vreugde,
een goede vrouw, een mooie dame, goede wijn
om de schepping in goeden doen te bewaren.

Vaarwel aan de goede wijnen van Lannoys,
vaarwel aan dames en burgers,
vaarwel aan haar die ik zozeer beminde,
vaarwel aan alle charmante blijdschap,
vaarwel aan alle galante kameraden.
Ik ga helemaal krom van de noten
want ik vind bonen noch erwten
die ik vaak met tegenzin eet.
Vaarwel goede wijnen van Lannoys,
vaarwel dames, vaarwel burgers,
vaarwel wie ik zozeer beminde.

Ik zal jullie meer dan eens
missen in de bossen
waar wegels noch wegen zijn
en dan zal ik niet weten wat te doen
als ik niet luidkeels roep:
vaarwel aan de goede wijnen van Lannoys,
vaarwel aan dames en burgers,
vaarwel aan haar die ik zozeer beminde,
vaarwel aan alle charmante blijdschap,
vaarwel aan alle galante kameraden.

10/05

The Tallis Scholars

Sint-Pieterskerk, 20.30 u
Concert

Missa O bone Jesu

Missa O bone Jesu

In het muzikale leven van het vroege Tudor-Engeland trad Robert Fayrfax (1464-1521) voortdurend op het voorplan. Zijn vaardigheden om zich een weg te banen in de hofpolitiek moeten dus minstens even groot zijn geweest als zijn kwaliteiten als componist. Een gunstige wind bracht hem naar St. Albans, waar hij de leiding had over de koorknapen en kon spelen op wat bekend stond als het beste orgel van het land. Vervolgens vervoegde hij de Chapel Royal, de hofkapel, waarin hij zong en componeerde voor de koning in hoogsteigen persoon. Hij vergezelde hem zelfs naar de beroemdste enscenering uit zijn tijd: de bijeenkomst met Frans I op het Goudlakenveld. Zijn volgehouden engagement ten opzichte van zijn opdrachtgever leverde hem bovendien financiële zekerheid op: als erkenning voor zijn werk kende Hendrik VIII hem een jaarloon toe.

Robert Fayrfax bleek ook een vernieuwer. De titel van de *Missa O bone Jesu* verwijst naar de naam van het eveneens door hem gecomponeerde motet dat eraan ten grondslag ligt. De zogenaamde ‘parodie’, waarbij de misdelen op een reeds bestaand werk zijn gebaseerd, zal uitgroeien tot een van de belangrijkste muzikale technieken uit de zestiende eeuw. Het staat zo goed als vast dat Fayrfax de eerste Engelse componist was die ze heeft toegepast. De mis bestaat uit vier delen (in Engeland werd het *Kyrie* in die tijd normaal niet gezongen), die alle op dezelfde manier inzetten. Na de inleiding loopt hetzelfde thema in de eerste twee maten door, waarna de muziek in elk misdeel een andere richting uitgaat. Deze techniek verleent de compositie een cyclische eenheid.

Zoals veel muziek uit deze periode worden ook de composities van Fayrfax gekenmerkt door een wijdse rust. Naar hedendaagse maatstaven lijkt het alsof er op een vrij arrogante manier weinig respect aan de dag wordt gelegd voor de integriteit van de tekst: in het *Credo* ontbreken hele zinnen. Blijkbaar was Fayrfax niet zozeer bekommerd om de betekenis van de woorden, maar wou hij ze vooral tooien met schijnbaar abstracte muzikale lijnen met lange melismen, waarbij hij op één lettergreep een overvloed aan noten zette. Het is duidelijk dat deze verfijnde en rijke stijl beantwoordde aan de smaak van de jonge koning Hendrik.

Dit programma is opgebouwd rond een complete uitvoering van Fayrfax’ epische *Missa O bone Jesu*, afgewisseld met chansons van twee componisten die het componeren van de middeleeuwen naar de renaissance faciliteerden. Beiden behoorden in hun tijd tot de meest gevierde musici van Europa. Binchois werkte al bij de oprichting van de universiteit van Leuven, 600 jaar geleden. Vaak weerspiegelt de muziek van Fayrfax de stijl van deze laatmiddeleeuwse componisten, door het nastreven van ideeën op een meer ontspannen tijdschaal dan mogelijk was in de renaissance. Deze mis komt uit een andere, vroegere wereld dan de verschillende grote renaissance meesterwerken die we van hem kennen: ze laat horen wat er mogelijk was voor een componist die lang leefde, dwars door veranderende stromingen heen.

James M. Potter en Peter Phillips

10/05

Sint-Pieterskerk
20.30 u

The Tallis Scholars

Amy Haworth sopraan
Victoria Meteyard sopraan
Elisabeth Paul alt
Anna Semple alt
Steven Harrold tenor
Nicolas Todd tenor
Tom Castle tenor
Edward Woodhouse tenor
Tim Scott Whiteley bas
Rob Macdonald bas
Peter Phillips artistiek leider

Musicoloog en dirigent Peter Phillips studeerde in Oxford en wijdde zijn leven aan het onderzoek naar en de uitvoering van renaissancepolyfonie. In 1973 stichtte hij The Tallis Scholars, waarmee hij intussen al meer dan zestig cd's opnam en concerten gaf over heel de wereld. Al snel na de oprichting lieten The Tallis Scholars zich opmerken met bijzondere uitvoeringen en cd-opnamen, waarin aandacht voor stemming en samenhang zich vertaalt in een pure en heldere klank. Omdat deze sonoriteit toelaat elk detail van de polyfone lijnen te horen, is ze volgens Phillips de meest geschikte voor de uitvoering van dit renaissancerepertoire.

Het ensemble geeft zo'n tachtig concerten per jaar op religieuze en seculiere locaties. In 2023/24 toerde het ensemble uitgebreid over de hele wereld naar aanleiding van hun vijftigste verjaardag. Intussen gaven ze wereldwijd al meer dan 2500 concerten. De kwaliteit van The Tallis Scholars wordt bevestigd door de tientallen prijzen die het wereldwijd mocht ontvangen, waaronder de Record of the Year Award van Gramophone en Diapasons d'Or de l'Année. De afgelopen jaren namen ze alle missen van Josquin des Prez op naar aanleiding van diens 500ste sterfverjaardag, en de laatste Gimell release uit 2024 met muziek van Robert Fayrfax werd benoemd tot Gramophone's Editor's Choice.

www.thetallischolars.co.uk

Missa O bone Jesu

Kyrie 'Leroy'
John Taverner (c. 1490-1545)

Missa O bone Jesu - Gloria
Robert Fayrfax (1464-1521)

Fortuna desperata
Antoine Busnoys (c.1430-1492)

Missa O bone Jesu - Credo
Robert Fayrfax

De plus en plus
Gilles Binchois (c.1400-1460)

Missa O bone Jesu - Sanctus, Agnus Dei
Robert Fayrfax

Kyrie 'Leroy'

zie p. 36

Missa O bone Jesu - Gloria

zie p. 14

Fortuna desperata

Fortuna desperata,
iniqua e maledecta,
che di tal dona electa
la fama ay denegrata.

Wanhopig, onrechtvaardig
en vervloekt lot,
dat de faam van zo'n
uitzonderlijke dame heeft bevreemd.

Missa O bone Jesu - Credo

zie p. 14

De plus en plus

De plus en plus se renouvelle
Ma douce dame gente et belle
Ma volonté de vous veir.
Ce me fait le tres grant desir
Que j'ay de vous ouir nouvelle.

Steeds meer,
mijn lieve, zoete, mooie liefste,
verlang ik ernaar u te zien.
Ik smacht ernaar
over u iets te horen.

Ne cuidiés pas que je recelle
Comme a tous jours vous estes celle
Que je vueil de tout obeir.
De plus en plus...

Denk maar niet dat ik voor mezelf zal houden
dat u voor altijd degene bent
aan wie ik gehoor wil geven.
Steeds meer...

Helas, se vous m'estes cruelle
J'auroie au cuer angoisse telle
Que je voudroie bien morir
Mais ce seroit sans desservir
En soustenant vostre querelle.
De plus en plus...

Ach, als u zo wreed bent,
dan ben ik zo bang,
dat ik liever zou sterven.
Maar dan nog zou ik u blijven dienen,
terwijl ik uw zaak steun.
Steeds meer...

Missa O bone Jesu - Sanctus

zie p. 48

Missa O bone Jesu - Agnus Dei

zie p. 39

Leuven Chansonnier in Perspective

2024 markeert het tiende jaar sinds het Leuven Chansonnier werd ontdekt, een laat-vijftiende-eeuws liedboek met Franco-Vlaamse polyfonie van de meest vooraanstaande componisten van dat moment. Een hoogst uitzonderlijke vondst. Na het onderzoeks- en valorisatietraject dat de Alamire Foundation in de afgelopen jaren reeds heeft afgelegd, is het werk rond het Leuven Chansonnier echter nog niet afgerond. Een groot Strategisch Basisonderzoek, *New Perspectives on Medieval and Renaissance Courtly Song*, gefinancierd door FWO, ging in oktober 2024 van start in samenwerking met KU Leuven en de universiteiten van Antwerpen en Leiden.

In het kader van dit project lanceerde de Alamire Foundation eind 2024 de nieuwe reeks *Leuven Chansonnier in Perspective*. In 50 mini-documentaires gaan we met internationale experts in gesprek op zoek naar antwoorden op verscheidene (prangende) vragen om zo aan het brede publiek een veelzijdig beeld van het liedboek te kunnen schetsen. De reeks mondt op 9 oktober 2025 uit in de prestigieuze tentoonstelling rond 600 jaar KU Leuven in Museum M, waarin het Leuven Chansonnier een prominente plaats krijgt. Volg de bijzondere reis elke donderdag via alamire.tv en onze socialemediakanalen, met een gevarieerd aanbod aan boeiende thema's en diepgaande analyses die de vele facetten van dit waardevolle manuscript verkennen.

Alamire Foundation Editions

Het leven en werk van Johannes Pullois (c. 1420?-1478) zijn grotendeels aan de aandacht van onderzoekers en uitvoerders ontsnapt. Bijna 550 jaar na zijn overlijden lijkt wat ons bekend is van Pullois' biografie misschien niet erg boeiend; zijn bewaarde oeuvre telt nauwelijks twee dozijn composities. Maar schijn bedriegt: ondanks de afstand in de tijd en de relatief kleine hoeveelheid muziek nodigen Pullois' levensloop, werk en artistieke kwaliteit ons uit om dieper te graven, beter te kijken en aandachtiger te luisteren.

In de reeks *Alamire Foundation Editions*, die de Alamire Foundation samen met het label Passacaille cureert, verkent Sollazzo Ensemble onder leiding van Anna Danilevskaia Pullois' oeuvre met het oog op de herwaardering van zijn muziek. In het kader van de zeshonderdste verjaardag van de Leuvense universiteit, wil dit volume bijdragen tot de heropleving van repertoire dat in de vroege vijftiende eeuw wellicht binnen haar muren heeft geklonken.

Nu overal verkrijgbaar.

LAUS POLYPHONIAE FESTIVAL VOOR OUDE MUZIEK

2025

22 - 31
AUGUSTUS

MUZIEK UIT DE TIJD VAN DE KATHEDRAALBOUWERS 1140-1440

ARS ANTIQUA – ARS NOVA – ARS SUBTILIOR

PURE LUISTERLUXE OP DE MOOISTE LOCATIES VAN ANTWERPEN

Info & tickets:
www.amuz.be

FESTIVAL VAN VLAANDEREN ANTWERPEN
AMUZ

Partners

Alamire Foundation

De Alamire Foundation, Internationaal Centrum voor de Studie van Muziek in de Lage Landen, werd in 1991 opgericht als een samenwerkingsverband tussen KU Leuven (Onderzoeksgroep Musicologie) en Musica Impulscentrum. De organisatie stelt zich tot doel hoogkwalitatief onderzoek naar het muziekleven in de Lage Landen tot ca. 1800 te voeren, te stimuleren en te coördineren. Daarnaast is er aandacht voor de lokalisatie, inventarisatie en conservatie van het muzikaal patrimonium in Vlaanderen en voor de ontsluiting van dit vaak onbekend erfgoed voor een zo breed mogelijk publiek. Vandaag is de Alamire Foundation dankzij het Alamire Digital Lab, het Alamire Sound Lab en zijn expertisecentra – het Huis van de Polyfonie, de Library of Voices en het Alamire Study Centre – meer dan ooit een dynamisch *centre of excellence* met internationale uitstraling.

www.alamirefoundation.org
tel. 016 32 87 50

30CC

Met vier zalen, 1647 zitplaatsen en jaarlijks ruim 150.000 bezoekers is 30CC het grootste cultuurhuis van Leuven en regio. 30CC is sterk in het tonen van podiumkunsten. Traditiegetrouw vind je bij ons een kwalitatief aanbod klassieke en niet-klassieke muziek, theater, jazz, literatuur, circus en kinderkunsten. We empoweren lokaal Leuven's talent maar werken evengoed met internationaal gerenommeerde artiesten. En natuurlijk presenteren we, zoals de voorbije jaren met trots ook het aanbod van de stadsgezelschappen Het nieuwstedelijk, fABULEUS en Cie Tartaren en onze danspartner STUK. Naast een kwalitatief en internationaal programma, willen we onze werking ook in het hart van de samenleving plaatsen. We zijn een open huis voor jongeren, amateurverenigingen, senioren, gezinnen, kortom iedereen die cultuur wil beleven. Het 'ontmoeten' is een cruciaal onderdeel van ons cultuurhuis. Dit doen we in drie lijnen: "Schoonheid en troost", "Democratie en burgerschap" en "het cultuurhuis als toekomstlab".

30CC.be
tel. 016 27 40 00

Abdij van Park

De Abdij van Park is een 42 hectare grote, groene oase aan de stadsrand van Leuven en een van de best bewaarde kloostercomplexen met alle elementen van een abdij uit het ancien régime. Om dit unieke, historische geheel niet verloren te laten gaan, sloot de norbertijnen-gemeenschap in 2003 een erfpachtovereenkomst af met de stad Leuven. De site werd opgedeeld in zones met aangepaste herbestemming. Zo werden de voormalige Mariapoort en Norbertuspoort gerestaureerd en als het Huis van de Polyfonie en de Library of Voices in gebruik genomen door de Alamire Foundation. In 2020 is daar het Gastenkwartier aan toegevoegd. Andere blikvangers zijn de abdijkerk, het Wagenhuis (Kerk in Nood) en PARCUM, Dialoogmuseum voor religie, kunst en cultuur. Voor het beheer van de abdij richtte de Stad Leuven in 2017 de bvba Erfgoedsite Abdij van Park op, een dochterfiliaal van het Autonoom Gemeentebedrijf Stadsontwikkeling Leuven. Het geheel van de abdij wordt thans door de Stad Leuven gerestaureerd, met belangrijke steun van de Vlaamse overheid.

abdijvanpark.be
tel. 016 27 44 80

Praktische informatie

Tickets

30CC / Ticketbalie, Bondgenotenlaan 21 - 3000 Leuven
Tickettelefoon: 016 27 40 00
Ticketbalie en tickettelefoon zijn bereikbaar van woensdag tot en met zaterdag van 12u tot 17u.
Online via www.30CC.be
Concertbalie: 45 minuten voor aanvang van de voorstelling kunnen op de concertlocatie tickets worden aangekocht.

Meer info over Passie van de Stemmen

www.alamirefoundation.org
contact@alamirefoundation.org
Telefoon: 016 32 87 50

www.30CC.be
info@30CC.be
Telefoon: 016 27 42 40

samenstelling en redactie

Bart Demuyt
Annick Dumalin
Ann Kelders
Pieter Mannaerts
Aletheia Vanackere
Barbara Van den Abeele

eindredactie

Bart Demuyt
Aletheia Vanackere

curator festival

Bart Demuyt

medewerkers

Antonio Chemotti
David Burn
Bart Demuyt
Annick Dumalin
Mark Janssens
Elene Kadagidze
Ann Kelders
André Kockaerts
Pieter Mannaerts
Robrecht Penders
Aletheia Vanackere
Barbara Van den Abeele
Peter Van den Borre
Stefan Van Lani
An Verbeeck
Technische ploeg 30CC

vertalingen

Ann Kelders
Pieter Mannaerts
AMUZ (Festival van Vlaanderen
Antwerpen)

met dank aan

AMUZ (Festival van Vlaanderen
Antwerpen)
Koninklijke Vlaamse Academie van België
voor Wetenschappen en Kunsten
Kerkfabriek Sint-Jan-Evangelistkerk Abdij
van Park
Kerkfabriek Sint-Pieterskerk
Paters norbertijnen

cover

Stichtingsbul KU Leuven © Universiteitsarchief
Leuven. Archief van de Oude Universiteit.

druk

Drukkerij Lamine, Herent

verantwoordelijke uitgever

Bart Demuyt
Abdij van Park 1, 3001 Leuven
wettelijk depotnummer: D/2025/12.118/1

Een initiatief van

Met dank aan onze mecenasen, subsidiënten en partners

